

ELŐFIZETES

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 57.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, október 12.

Magyar címer a hadsereg zászlóján.

(Teljes paritás a címerkérdésben. — Királyi kézirat és hadseregparancs az új közös címerrel.)

Budapest, október 11.

A hivatalos lap holnap a következő legfelsőbb kéziratokat közli:

Kedves báró Burián!

Attól a szándéktól vezettetve, hogy osztrák-magyar monarchia közös intézményeinek használatára a közjogi viszonyoknak megfelelő címerrel gondoskodjam: Ausztriának és Magyarországnak Házam címere által egybekötött címereiből álló közös címet, a mellékelt leíráshoz és rajzhoz képest megállapítom és Önt az új címernek a közös kormányhatóságoknál és a külügyi szolgálatban való alkalmazása iránt szükséges további intézkedések megtételére utasítom.

FERENCZ JOZSEF s. k.
Burián s. k.*Kedves gróf Tisza!*

Házam és a külügyek miniszteréhez másolatban idezárt kéziratot intéztem.

FERENCZ JOZSEF s. k.
Gróf Tisza István s. k.*Kedves gróf Tisza!*

Előterjesztésére a magyar szent korona országai egyesített címerének mellékelt új leírását és címerrajzait jóváhagyom. Elrendelem egyszersmind, hogy az 1874. február hó 9. napján kelt kéziratommal jóváhagyott magyar állampecséten is a pajzstartó angyalokkal a magyar szent korona országainak eképen megállapított új címere használtassék, még pedig úgy, mint eddig: a középpajzson házam genealogiai címerpajzsával, mint szív-pajzsával és az egésztest körülvevő ezzel a körirattal: Első Ferenc József, isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya.

Kelt Bécsben, 1915. évi október hó 11-én.

FERENCZ JOZSEF s. k.
Gróf Tisza István s. k.

Ugyancsak a címerkérdésben a következő hadi és hajóhadparancsot adta ki az uralkodó:

Akarom, hogy hadseregem zászlaja és haditengerészetem lobogója közjogilag megfelelő jelképe legyen annak a kapcsolatnak, amely a pragmatika sankció alapján az osztrák-magyar monarchia két állama között tennél. Jóváhagyom tehát, hogy a hadsereg zászlaja és vezérszablaja egyik oldalon Ausztriának és Magyarországnak egymás mellé helyezett címereit viselje. Ezeket egymással Házam címere köti össze és az „Indivisibiliter ac Inseparabiliter” jelígyes szalag övezi. A másik oldal közepére névjelvényem sarkaiba váltakozva a császári korona és a magyar szent korona állíttassék. A zászló és vezérszabló színe fehér, szélein váltakozva fekete-sárga és vörös-fehérszöld háromszögű lángrétegek veszik körül. A színek alkalmazása tekintetében változatlan tengerészeti lobogón az Ausztriai-Ház címere és pajzsa mellett az ősi magyar vörös-fehér címer ábrázoltassék. Legyenek ezek a rendelkezések a legtávolabbi időkig élő tanújelek a monarchia összes népei áldozatkészen, örömmel együttműködő erejének, amely olyan nemesen nyilatkozik meg hadseregemnek és hajórajomnak a jelen háboruban véghezvitt győzelmes hőstetteiben. A zászlóhoz és tengerészeti lobogóhoz szóljon mindenkor a harciak megújuló hűségükje: hogy egyesült erővel fogják védelmezni és sziklaszilárdan megoltalmazni Ausztria-Magyarországnak Házammal való kapcsolatait. A mostani zászlók, amelyek tanúi hadseregem sokszorta bevált katonai erényeinek, ezredeiknél maradnak s ujakkal csak felmerülő szükséghez képest fognak pótoltatni. A meglevő zászlószalagok ajánlásuknak megfelelő használatban maradnak. Az új vezérszablókat elkészítésük után használni kell. A haditengerészet egy még meghatározandó napon, ugyanabban az órában felvonja a lobogót, amely átveszi hajórajom minden díszösleges hagyományát. Ezek alapján szükségesek végrehajtásával hadügyminiszteremet és haditengerészetem parancsnokát bizom meg.

Kelt Bécsben, 1915. évi október hó 11-én.

FERENCZ JOZSEF s. k.

A közös címer leírása a következő: A közös címernek ez idő szerint két kategóriája állapítottatik meg: a közép- és a kis-címer, míg a nagy címer megállapítása későbbi időpontra marad. Ebből a célból az elválaszthatatlanul monarchiaként egyesült két államnak: Ausztriának és Magyarországnak külön-külön zárt egésztest alkotó, egymás mellé állított címereit a legtehetősebb uralkodóháznak a két állam címerpajzsai tőlé emelkedő és az aranygyapjas-rend nyaktáncával körülvevő címere és a Pragmatika Sankcióból átvett: „Indivisibiliter ac inseparabiliter” jelmondat köti össze, fölvetetvén mindkét állami címerben s a középcímerben addig, amíg Bosznia és Hercegovinának a monarchiában elfoglalt államjogi helyzete rendezést nyer, a tartományok címere is.

A magyar címerben helyet foglal Dalmácia, Horvátország, Szlavonia, Erdély, Bosznia, Hercegovina és Fiume címere.

O felsége, a magyar király a külügyek miniszteréhez, Burián báróhoz, valamint a magyar miniszterelnökhöz, Tisza István grófhoz legfelsőbb kéziratot intézett. Amióta a múlt év augusztus első napján a király népeihez fordult azzal a felhívással, hogy mindent meg gondolt és mindent megfontolt, de még is kar dot kell rántania trónjának és népének védel mére, nem hangzotniak el a magyar szívet any nyira megfogó, a magyar lelket megejtő kirá lyi szavak, mint a hivatalos lap holnapí szá mában olvasható szöveg, amely sok száz éves küzdelmünknek, de különösen ennek a dicső séges esztendőnek első érett gyümölcse. A magyar lobogó dicsőségét féli az oroszok ha talmis váróvezetőnek, a pánszlávizmus bástyái nak sok foka, a piros-fehér-zöld zászlót len geti belgrádi citadelláján és a szerb királyok palotáján a Duna felől délre áradó őszi szél és holnaptól kezdve annak a magyar népnek, amely királyhűségével és politikai bölcsességé vel a monarchia hatalmi állásának megmenté sére, az augusztusi királyi szövegre, a magyar lobogók alá sietett, ennek a magyar népnek létezését, államalkotó nagy erejét hirdeti kü lügyi képviselőnkben és hadseregünkben az a címer, amely elmondja, hogy a monarchiá nak két teljesen egyenjogú állama él a Haba burgok jogára alatt és elmondja, hogy a ma gyar nép államalkotó bölcsességéből és erejé től ezer esztendő óta magyar állam őszi jo gaiba lép ismét és amit nagy királyai megsze rzettek számára, azt újra birtokába veszi.

A királyi kézirat Tisza István gróf ma gyar miniszterelnökhöz van intézve és tudó mására adja, hogy az osztrák-magyar monarchia közös intézményeinek, tehát hadseregének és külügyi képviselőjének használatára a közjogi viszonyoknak megfelelő címerrel gondoskodott a király és ebben a címerben Ausztriának és Magyarországnak külön-külön, zárt egészét al kotó, egymás mellé állított címereit az ural kodóknak a két állam címerpajzsai felé emel kedő címere köti össze. Ez a mi írott törvé nyeinknek, a mi élő törvényeinknek megfelelő teljes paritás, amelynek íme Tisza István gróf erős keze szerzett érvényt. Azonban törvé nyeinkben élő történelmi jogunk, amelynek gyökereit a nemzet vére, a világi csodálatba ejtő önfeláldozása és ereje táplálta, hatalmas tává terebélyesült abban a dicsőségben, ame lyet a magyar katonák acélos fegyvere vont köréje.

Dicsőséges hadseregünk zászlója teljesen ennek a szigorú közjogi paritásnak megfelelő módon szintén átalakul és holnaptól kezdve ez az ellenségeinknek retteget okozó zászló, a mely alatt a monarchia mint erőfal állottak meg a viharok zugásában, egyik oldalán a tentebb ismertetett új címerrel tündököl, a másik oldalán pedig középen ő felsége kezdő letűrével büszkélkedik, míg a sarkában az osztrák császári és a magyar királyi koronák ékeskednek. A magyar címerben helyet foglal Dalmácia, Horvátország, Szlavónia, Erdély, Bosznia-Hercegovina és Fiume címere.

A király azt mondja, hogy amíg Bosznia és Hercegovinának a monarchiában elfoglalt államjogi helyzete rendezést nyer, csak addig foglalja magában a magyar címer e tartomá nyok címereit is. A király kijelentései olyanok, hogy azokhoz közjogi magyarázatot fűzni most nem idősebb, de azt az óhajt nem hallgathatjuk el, hogy Bosznia és Hercegovina helyzete ép oly korrekt közjogi szempontok szerint ren deztesse, mint ahogy most Tisza István gróf közös intézményeink címerkérdését megoldotta.

Innen már csak egy lépés van a magyar advartartásig.

Belgrádtól délre rohammal vertük ki a szerbeket

(A belgrádi hadizsákmány)

Budapest, október 11. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér:

Az oroszok tegnap északkeleti harc vonalunkon lényegesen alább hagytak támadásaikkal. Az ellenség tegnap csak a Strypa melletti had állásaink ellen intézett néhány támadást, amelyek, ép mint az előző napokon, reánézve teljes balsikerrel végződtek. Deleznica és az alsó Styr közötti sza kaszon az ellenséget északkelet felé vetettük vissza.

Olasz hadszíntér:

Tegnap a délnyugati harc vonalon sem voltak nagyobb harcok. Az olaszoknak a Mrzli-Vrh ellen intézett támadását már tüzérségünk tüzelése meg hiúsította.

Délkeleti hadszíntér:

A Macsvában és Obrenovácnál nincs jelentősebb esemény. A Belgrá don át előnyomuló osztrák-magyar és német csapatok kiűzték a szerbe ket a várostól délkeletre és délnyugatra levő elsáncolt állásaikból. Itt a mi csapataink rohammal vették be a Zöldhegyet és Velky Vracart. Sze mendria és Pozsarevác körül szövetségeseink hadosztályai ismét teteme sen tért nyertek. Belgrád bevételénél a cs. és kir. csapatok kilenc hajó ágyut, huszonhat tábori ágyúcsövet, egy fényezőrt, számos puskát, sok löszert és egyéb hadianyagot zsákmányoltak, tíz tisztet és hatszáz főnyi legénységet elfogtak. Az ellenség véres vesztesége igen nagy volt. A dunai flottilla számos foyamánát és orosz tengeri aknát emelt ki. Köfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtó osztálya.)

Szabács és Gradiste közt befejeződött az átkelés.

(Légi harc 4000 méter magasságban. — Tizenöt kilométerre Tarnopoltól.)

Berlin, október 11. A nagy főha diszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Souchez-Neuville környékén és a Champagneban Le Mesniltől észak keletre visszavertük az ellenség kézi gránát támadásait. Harci repülőink teg nap négy ellenséges repülőgéppel vé geztek. Egy angol repülőgép Poperinghetől keletre lezuhant. Lilletől észak-nyugatra Immerman hadnagy 4000 méter magasságban legyűrt egy kétfedelű angol harci repülő gépet. Ezzel az említett tiszt rövid időn belül négy ellenséges repü lőgépet pusztított el. Ezenkívül Somme Pynal a Champagneban és a Maas magaslatokon Hapton-Chatel től nyugatra légi harcban egy-egy francia kétfedelű repülőgépet lőttünk le. Bois de Pretre-től délre egy meg figyelő repülőgépet veszítettünk.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Dünaburg előtt és Vidsytől észak keletre visszavertük az oroszok táma dásait. Smorgontól nyugatra lelőttünk egy ellenséges repülőgépet.

Lipót bajor herceg tábornagy had csoportja.

Baranovitschtől keletre könnyű szerrel visszautasítottunk egy erős ellenséges előretöaést.

Linsingen tábornok hadcsoportja.

Kucholka-Wola környékén vívott lovasharcokban az ellenséget a Besi minája és Wiesiolucha szakasza mögé vetettük vissza. Jeziezynél az ütkö zetek még nem értek véget. Bielskaja Wolától északra az ellenséget elűztük. Bothmer gróf tábornok had ereje újból visszautasított erős ellen séges támadásokat. A német csapa tok elfoglalták Hladkytól délre (a Szereth mellett Tarnopoltól 15 kilo méternyire északnyugatra) emelkedő magaslatot és Hladky faluból elle nünk intézett három orosz előretö részt visszavertek.

Balkáni hadszíntér:

A Drina mellett további harcok fejlődnek. Szabács és Gradiste közti arc vonalon a dunai átkelés befeje zést nyert. Belgrádtól délre elfog laltuk a magaslatokat Zarkowó és Mirijewó között. Tovább keletre a támadás folyamatban van. A rami Duna-hajlásban rohammal elfog laltuk az Anathema állást. Tovább lefelé Orsovaig helyenkint ágyu harcok vannak. A német csapatok eddig tizennégy tisztet, 1542 főnyi legénységet fogtak el és 17 ágyut, köztük két nehezet, valamint öt géppuskát zsákmányoltak. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtó osztálya.)

Mackensen és a Frici gyerek.

(A német tábornagy a délvideki városban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 11.

N. délvideki városban történt ez a kis epizód. Az ott élő polgári lakosság, amely eddig nem látott mást a háborúból, mint zászlókkal díszített, felbokrétázott vonatokat, egy szép napon arra ébredt, hogy a várost előzónli a magyar-osztrák és német katonaság. Szokatlan méretű autók száguldoznak az utcákon, repülő flották gyakorolnak a levegőben. Az autók túlkölnék, a gépek berregnek. A békés csendet harci készülődés szaja váltja fel. Egybéként rend van és fegyelem, mint az óraütésre, pontos szakavatottsággal egy órán belül már megförténik a beszállásolás. A lelkes, hazafias polgárság nemcsak szeretettel fogadja a katonákat, a kik elfoglalják saját hadbavonult fiaik helyét, de boldog, a ki több katonát kap és a családok egyébről nem is beszélnek, di-csekedve ujságolják:

- En három önkéntest kaptam.
- Mi két tisztet.
- Mi németeket.
- Az én katonám mindennap kap fürdőt!
- Az enyém songorát is.

As emberek mindent megtesznek, hogy katonájuk kényelmét biztosítsák.

Eközben azonban feszült érdeklődés irányul a város egyik új, modern épületének első emelete felé, ahol béke idején kaszinóhelyiség volt és most katonai irodahelyiség lett. Mellette van a fővezér lakosztálya. A tábornagyot már sokan látják. Daliás alakját, tengeremély jóságos szemét megcsodálták. A nevét nem tudja senki. A beszállásolt katonák hallgatnak róla, az őrtálló katona úgy áll, mint a cövek és nem ad választ a kérdésekre. A lakosok pedig szakadatlanul csak róla beszélnek. Legendás alakja hol itt, hol ott tűnik fel... az ablaknál... az autóban...

Hallja a sok szóbeszédet egy értelmes nyolcéves fiúcska, Frici, a város becézett kedvence. Szőszke fejében hamar megfogalmazott a gondolat, ő bizony autogrammot fog kérni a nagy hadvezértől. Legott fejébe nyomja katonasipkáját, derekára csatolja bádógarbját és egy észrevétlen pillanatban be akar osonni a kapu. Természetesen az őrk elállják útját. Busan ténferog az utcákon, elbaktat a piactér mellett és maga sem veszi észre hogyan, egyszerre csak kijut a szabadba. A mezőn katonák gyakoroloznak. Frici nézi a katonákat, elbámészkodik. Egyszerre csak nagyot dobban a szíve. A katonák glédába vágják magukat. Az uton egy autó közeledik és kiszáll belőle a vezérezredes. A kis fiú rohau eléje, ahogy csak lábai bírják és pár pillanat múlva a tábornagy előtt áll. Katonás pózba vágja magát és így szól (persze németül):

— Jelentem alásan excellenciás bácsi, autogrammot kérek.

A fővezér meglepetve néz le a kis fiúra és gyöngéden félretolja. A kis ember ajkszélei pityergésre állnak és dacosan ismétli:

— Autogrammot kérek.

A fővezér megsimogatja a gyermek fejét, mire az nekibátorodik.

— Hogy hívják, bácsi? — kérdi.

— En Mackensen vagyok — mondja mosolyogva a tábornagy.

— Nu pedig a Frici, — mutatkozik be a kis fiú — a bátyám katona és én is az leszek.

— Szép, de most menj csak szépen haza a mamáddhoz.

Frici sarkon fordul, majd nekiiramodik a városnak és uton-utazélen mindenkinek büszkén beszél el.

Estére a tábornagy szállása előtt ezer és ezer torok lelkesült kiáltása hangzott.

Mosolygó halottak.

„Iván bácsi.”

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 11

Arad életéből olyan ember tűnik el, akire csak szeretettel, jóleső tisztelettel tud vissza-gondolni mindenki. Ha nyulánk, szép szál alakja, amely a legutolsó hetek megroppantó betegségéig mindig daliás, szembeötös volt, megjelent a főtéren, simogató szemmel, gyöngéd szeretettel néztek utána. Nem azt mondták ezek a szemek, hogy itt megy a főispán, két törvényhatóság legelső embere, a legnagyobb élő magyar államférfi intúzusa, a háboru alkotó kőrökények közt megoakszorozott, nagy nagy hatalommal rendelkező férfiú. Nem. A nemesen szép ősz embert szelid hódolással néző tekintetek valami boldog ragaszkodást árulva el így beszéltek:

— Itt van Iván bácsi!

Min'ha nagy nagy, sok tízezer emberből álló család tagjai beszéltek volna az emberi erőnyeiért, kiválóságaiért tisztelt és megbecsült, de meleg, őszinte, egyenes szívvel-lelkével mindenkit magához vonzó rokorról, akire büszke szeretettel néznek fel. Így is érezte ezt minden aradi polgár. A megyeházán, ahol napról-napra látták, ahol szeretettel érdeklődött a legkisebb tisztviselő munkája iránt is, a városházán, ahová elérződött egyenes akara, a kaszinóban, ahol mindennapos vendég volt, a Csanádi Takarékban, a korszón: mindenhol és mindenki ezzel a sok stunnól, hódolásnál, bókolásnál többet, szebbet és melegebbet Elondó gondolattal nézte szűz elegáns alakját: *Iván bácsi.*

Valami egészen különös, valami utánczhatatlan, veleszületett elegancia volt az elhunyt főispán megjelenésében. Nem volt keresettség öltözködésében és mégis úgy jött, hogy a korszón mindenkinek szemébe tűnt Urbán Iván báró magas alakja. Egyenesen, délcegen, sétabotjával, vagy ernyőjével nyugodt mozdulatokat téve ment végig a főtéren minden déiben egy óra felé hivatalától a Szent László-utcai palotáig, estenden pedig a Kaszinóból.

— Olyan ez az ember, mint egy vérbeli angol lord — mondotta Urbán Iván báróról valaki (természetesen még béke idején, amikor az angolok szimpatikusabbak voltak.)

Ez az előkelő, kedves vonás áradt el minden tettén. Ha férfiről lehet ezt mondani: úgy Urbán Iván báró bájos ember volt. A sok kedves, karakterizáló apróság közül felette érdekes eset történt a főispánnal ezen a télen. — Amikor január 19 én Ferenc Szalvátor főherceg inspicuálta az aradi vörös kereszt és katonai tartalékkórházakat, természetesen Urbán Iván báró volt az, aki az egész napon át tartó korszón kísérté, kalauzolta a fenséges urat. Mindvégig oldalán volt és a déli pihenőt is együtt töltötték, mert déiben Urbán Iván báró vendége volt lunch-re a fenséges ur. Havas eső hullott, esős idő volt és Ferenc Szalvátor főhercegnek feltűnt, hogy amint az autóból leszállva a kórházak kapujához mennek, a főispán az utcán átvessi huszárijától a cilinderét, az autóban pedig egyszerű, megszokott kalapjában ül. A főherceg nyomban megértette, hogy mit jelent

ez: a főispán nem akar véteni a külföldösek ellen, de nem szívesen hordja a szokatlan cilinderét. Kedvesen sietett segítségére és rebirta Urbán Iván bárót, hogy soha ne veszdődjön a cilinder és kalapocserével. A korszón hátralevő részét csakugyan megszokott fekete kalapjával tette meg a főispán.

Tisza István gróf és Urbán Iván báró között, amint ismeretes, őszinte és kölcsönös megbíztság állt fenn. Amit Tisza Aradnak és Aradon tett, azt mindig megbeszélte előbb Urbán Ivánnal és a munkapárti klubban a legfiatalabb kültag is tudta, hogy az aradi főispán és a kabinet hatalmas elnöke valóságos baráti viszonyban vannak. Tisza István gróf legutóbbi aradi tartózkodása alkalmával díszelőadás volt az aradi Nemzeti Színházban. A miniszterelnök megígérte, hogy ott lesz az előadás és ígérte meg is tartotta. — Urbán Iván főispán kísérté fel Tiszát a színházi bizottság páholyába. A páholy ajtajánál frakkosan várakozott Szendrey Mihály színházgató, aki mély meghajlással nyitott ajtót.

— Megegyezed kegyelmes uram — szölt a főispán Tiszához. — Bemutatom neked Szendrey aradi színházgatót.

Azután finom mosolylyal Szendreyhez fordult és megfenyegette az ujjával.

— De most nem szabad én semmit sem kérni! — szölt jószágon Iván bácsi.

Megható és magával ragadó volt az a lelkesedés, amellyel az elhunyt főispán a nemzet nagy és szent ügyét nézte. A háboru első perctől kezdve rendületlenül bizott annak diadalmos végződésében és ebben a hitében kitartott azokban a nehéz napokban is, amikor sok-sok szívben megingott a remény. Lelekes büszkeséggel beezelt családja katonatagjairól: fiáról Urbán Péter báróról és unokájáról ifjabb Urbán Iván báróról, aki mint huszárszászlós az északi harctéren meg is sérült. Amikor a husz esztendő fiatal báró hazafias kötelességtudással és hévvel bejelentette a család ősz fejének azt a szándékát, hogy önként katonának jelentkezik és harcolni megy, megható jelenet történt. — A főispán elkomorlyodva a fiú vállára tette a kezét és így szölt:

— Jól meggondoltad Iván, hogy mire vállalkozol? Ez nem pillanatnyi felhevülée dolga, nagy kötelességet, nagy feladatot vállalsz.

— Mindent meggondoltam. Erzem, hogy ott a helyem — mondta feleséllanó szemmel a fiatal báró.

— Akkor hát az Isten áldjon meg és vezéreljen szerencsével a haza javára és a mi örömnkre — válaszolt könyekig elérésényülve a főispán és szívére szoritotta unokáját.

Azontul is mindig büszkélkedve emlékezett meg huszár unokájáról és róta egyenletes, szőpvonala betűvel a tábori levelezőlapokat, amelyeken válaszolt a harctérről hírt adó unokának.

Ez a nyugodt, eséppel sem öreg uras irás, Iván bácsi jellegzetes (ast mondhatnók: egész szép, napsugaras jellemét visszatükrözö) keze vonása nem volt ismeretlen az Aradi Közlöny szerkesztőségében sem. Urbán Iván báró évek óta megszokta azt, hogy mondani valót — amelyek mindig fontosak voltak, nagy kérdésekben szöltak és irányító hatást gyakoroltak — az Aradi Közlöny hasábjain tegye közzé. Cikkei, amelyek rendszeren ünnepi alkalmakkor jelentek meg, nem egyszer nagy kérdésekben döntöttek. Írásait ugyanaz az egyenesség, őszinteség, az a magyaros gondolkozás jellemezte, amely beszédében, tetteiben is meg-

nyilvánult. Mintegy két év előtt nagy feltűnést keltett a rendőrség fejlesztéséről és modernné teremtéséről szóló cikke, amely az Aradi Közlöny vezető helyén jelent meg és amellyel megindult az aradi rendőrség ma már java folyamatban levő modernné alakulása.

A közigazgatás feladatairól írt ünnepi vezető cikkét közigazgatási körökben sokat emlegették és behatóan vitatták. A legutóbbi választások idején a politikai türelmességről írt Urbán Iván báró cikket, amely még az akkori izgalmas hangulatban is hatással volt a más politikai pártállású körökre is. 1913. őszén Urbán Iván báró hosszabb tengeri utat tett egészsége helyreállítása céljából és amikor újévkor hazatért utjáról: az Aradi Közlöny tárcarovatában írta meg vonzó utiméleket és megfigyeléseit. Utoljára ezidén husvétkor jelent meg az Aradi Közlönyben Urbán Iván báró cikke. A helyzetről szóló vezető cikkben a harctéri események iránt kitartásra és bizalomra buzdított.

Publicisztikai munkásságán kívül még most a háború ezer teendővel járó, rengeteg munkát adó napjaiban is talált időt Urbán Iván báró arra, hogy az Aradi Közlönyhöz eljuttassa gyöngyözemű irásával a főispáni hivatalba érkezett hadi jótekonycsú adományok kimutatásait, amelyeket pontosan vezetett és hetenként elküldött.

Amikor „Iván bácsi”-től fájdalmas szívvél búcsuzik Arad, búcsuzunk mi is: az Aradi Közlöny. Búcsunkat viszi a koporsóhoz koszorunk: „Illusztris munkatársának — az Aradi Közlöny.” (+)

Arad országos mozgalma a drágaság ellen.

(A mai közgyűlés. — Az uzsorások gyors büntetése. — Érdekes vita.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 11.

Arad város rendkívüli közgyűlése nagy érdeklődés között ma délután foglalkozott a drágaság és közlelmezés fontos kérdésével. Lőcs Rezső gazdasági tanácsnok ismertette, hogy a közlelmezési bizottság szükségességnek látta a drágaság kérdésében a törvényhatósági bizottságot rendkívüli gyűlésre összehívatni. Jelentette, hogy Varjassy Lajos dr. kamarai titkár memorandumot dolgozott ki, amelyet a tanács is magáévá tett és ennek szellemében készült a tanács határozati javaslata, amelynek fontosabb részei a következők:

1. Az a rendszer, mely az egyes árukért követelhető legmagasabb árak megállapítását a helyi hatóságokra bízta, nem érte el a kívánt sikert, mert a helyi hatóságok, nehogy az egyes közlelmezési cikkek elkerüljék hatáskörük területét, kénytelenek voltak a fogyasztóközönség vásárló képességével arányban nem álló magas árakat megszabni. Nem vezetett sikerre az a rendelkezés sem, mely a rendőrségnek kötelességévé teszi, hogy a közlelmezési cikkek aránytalanul magasán árusítással szemben a kihágási eljárást megindítsa, mert csak arra ad módot, hogy a fogyasztóközönséggel közvetlenül érintkező, utolsó eladót üldözze. Kérjük tehát, hogy valamennyi közlelmezési cikk legmagasabb ára országosan és egyszerre úgy állapíttassék meg, hogy az a fogyasztó közönség vásárlóképességével arányban álljon.

2. Az árak országos maximálása sem vezet feltétlenül eredményhez, amint ezt a hűvelyes vetemények elég méltányosan megállapított legmagasabb ára igazolja. A fogyasztók felegyelmességére és egyes termelőknek a múlt tapasztalataira jogosan támaszkodó reménye megakadályozza az országosan megállapított legmagasabb árak érvényesülését.

Azért kiegészítendőnek tartjuk a közlelmezési cikkek maximális árának megszabását azaz az intézkedéssel, mely ezeket a cikkek az 1914. L. t.-c. 2. és 3. paragrafusai alapján lefoglalja és a nagy és kiskereskedői szervezet segítségével — ez utóbbiak által követelhető legmagasabb árakat szintén meghatározva — a fogyasztóközönséghez juttatja. A közlelmezési cikkek beszerzésének egy részére már fenn áll a Hadi Termény Részvénytársaság, ezt a szervezet kell nagyobb hatáskörrel felruházni; a többi közlelmezési cikk beszerzésének, szétosztásának munkáját egy a Hadi Termény Részvénytársasághoz hasonló szervezetre kellene bízni, melynek vezetésébe a kormány, a főváros és a vidéki törvényhatóságok is megfelelő arányban befolyásolnának. A közlelmezési cikkek lefoglalásánál kártalanítani kellene azokat az árutulajdonosokat, akik áruikat az újonnan megállapított maximális áraknál bebizonyíthatólag drágábban szerezték be.

3. Kérjük, hogy azokra nézve, akik a maximális árakra vonatkozó rendelkezéseket be nem tartják, az eddigieknél szigorúbb büntetés állapíttassék meg és a kihágási eljárás gyorsítása iránt kormányrendelet becsatolásuk ki.

4. Különös nyomatékkal hívjuk fel a kormány figyelmét arra az eshetőségre, ha vitéz hadseregünk hősi küzdelmeinek következtében déli határainkon a Duna felszabadul. Arra kérjük a kormányt, hogy ez esetben a Balkán félsziget államisából felénk irányuló importot minden eszközzel elősegítse s sem átlagesszégügyi tiltalmak, sem más érvek ne gátolják abban, hogy kellő ellenőrzés mellett az áruk behozatalát hathatósan elősegítse.

A tanács javaslatát elfogadásra ajánlotta a közgyűlésen jelen voltak általános helyeslése közepette.

Adler Andor hosszabb beszédben foglalkozott a drágaság kérdésével.

— Tizennégy hónapja figyelem — mondotta — a hatóságok működését úgy Aradon, mint az egész országban és mondhatom: ha nem kellene sirni, akkor kacagni lehetne ama fejtelenségen kapkodáson, amelyet a közlelmezési bizottságok és a hatóságok tanusítanak. Elég tétel ez annak a kereskedői karnak, amelyet állandóan megbucéoltak, elégtételünk az, amit Budapest közgyűlésén Folkusházy tanácsnok, Bárczy polgármester és Vázsonyi Vilmos bangoztattak, amikor beismerték, hogy ők nem értenek a közlelmezés ügyéhez, mert ők nem szakértők. A belügyminiszter is elégtételt szolgáltatott a kereskedőknek, amikor rendelkezésem kimondotta, hogy közlelmezési kérdésekben szakértőket is meg kell hallgatni. Amit nálunk titkos üléseken, zárt ajtók mellett csináltak, az a szakértelem hiányának osztorborászója. Varjassy Lajos dr. memorandumja helyesen állapítja meg, hogy a hatóságok versengése fölszoktatta az árakat. Varjassy dr. javaslata az egyedüli, amely komolyan akarja megoldani ezt a nehéz helyzetet, de az ő módszere se fog a kívánt eredményre vezetni, legföljebb csak előmozdítja a helyzet javítását. A rekvirálással és a maximálással nem lehet már élni, ezt megmutatják nekünk a múlt szomorú tapasztalatai. A kormány eddig is maximálta egyes cikkek árát, azonban ilyen maximálásból nem kérünk. Ezeket a magas árakat a fogyasztók nem bírják el. A kormány a nagy töke érdekeit tartotta eddig szem előtt; ettől a rendszertől nem várhatunk ebben az irányban kielégítő eredményt. Amikor a cukor, a gabona és a szesz árát úgy maximálták, hogy a gyárosoknak, termelőknél kihatatlanul nagy hasznot juttattak, akkor mi a jövőben nem kívánhatjuk a maximálást. Hiszen ezzel a rekvirálással és ezzel a maximálással nagyobb lett a drágaság, mintha a szabad kereskedelem maradt volna meg. A mikor nálunk

ilyen lehetetlen viszonyok vannak, akkor azt látjuk, hogy Németországban a normális állapotok uralkodnak, dacára annak, hogy ott a kormány nagyon drágán szerzi be az élelmicikkeket. Azonban ott a drágán beszerzett cikkek olcsón juttatják a fogyasztóhoz. A tojás miatt elítélt szerencsétlen Kemény Manó ügyének vizsgálata közben láttuk ezt legtisztábban. Zárjel között szólva, azon a címen, amiért Keményt elítélték, felelősségre vonhatták volna Arad város polgármesterét és főkapitányát is...

Felkiáltások: Hogy lehetilyent mondani!

Varjassy polgármester: Visszautasítom ezt az állítást; mi nem kereskedünk tojással!

— De igen is — folytatta Adler — Arad hatósága szöktette föl a tojás árát 20. fillérre, tehát az én kijelentésem helytálló! Láttuk, hogy Kemény Manó drágán vásárolt tojást szállít Németországba és mire az a tojás megérkezik, még drágább lesz. A német kormány azonban olcsón becsátja a közönség rendelkezésére ezt a cikket. Németország kormánya ugyanis épen úgy gondoskodik az otthon lévő polgárokról, mint a harctéren lévő katonákról. És ez a helyes megoldás, mert ennek az ellátásnak terheit adó formájában minden polgár — szegény és gazdag — egyformán viseli.

Müleik Lajos dr. Adler Andorral polemizál, majd előterjeszti javaslatait: a kormány utasíttassék, hogy a termelőnek megállapított maximális árhoz csak tisztességes polgári hasznot szabadon hozzáadni; a készletek elrejtését szigorúan büntesse a hatóság; Arad közgyűlése küldje ki a polgármestert és Varjassy Lajos dr. titkár a városok kongresszusára és ott tudásával, szónoki készségével juttassa érvényre Arad álláspontját e kérdésben. Kérjék meg a kormányt, hogy a képviselőházat hívja össze ez ügyben.

Varjassy Lajos dr. mindenben egyetért Adlerrel és Müleikkel és hajlandó memorandumot kiegészíteni. A szabad kereskedelemre vonatkozólag azonban nem fogadhatja el Adler fejtegetéseit, mert utal a szegedi példára; amikor Szegeden feltűggesztették a maximális árakat, türelmetlen lett a drágaság. A németországi állapotok azért érthetőek meg, mert ott mintegy 25-30 millió fogyasztó polgár szervezve van és nyomást tud gyakorolni a kormányra minden fontosabb kérdésben.

Adler Andor szerint a kormánytól ez ügyben semmit se kell kérni, mert a kormány a nagy ipar és a bankok nyomása alatt megkötött kézzel áll.

A közgyűlés azután elfogadta a tanács javaslatát, minden módosítás nélkül, mert a módosítások elodáznák a kérdést.

Zubor Andor javaslatára kimondotta a közgyűlés: fölír a kormányhoz, hogy az aradi tengeri termés Aradon maradjon, sőt még Csanád-, Temes- és Aradmegyéből is lehessen tengerit beszerezni Arad lakói számára. E beszerzések céljából 400 ezer korona kölcsön fölvételét határozta el a közgyűlés.

Kimondotta még a közgyűlés, hogy az élelmiszerdrágítók bűnügyeit soron kívül kell tárgyalni a hatóságoknak és a felelősségi határidő csak 3 nap lehet.

A cukor maximális árát Aradon tudvalevőleg már megállapította a hatóság. Az aradi kereskedelmi és iparkamara közli, hogy a maximális árát feltűntető hirdetés az érdekelt kereskedők rendelkezésére áll a kamara irodájában.

Arad gyászolja Urbán Iván bárót.

(A főispán emléke a törvényhatóság közgyűlésében. — A város részvéte a nagy veszteség felett. — A belügyminiszter és államtitkárjának kondoleálása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 11.

Fekete ünneplőben gyülekeztek ma egybe Arad város törvényhatósági bizottságának tagjai, hogy leróják a város kegyeletének adóját, annak a férfinak emléke iránt, akinél nemesebb, őzletlenebb, hűb munkása e városnak nem volt. Már Aradon volt a mulandó porhüvely Urbán Iván bárónak, amikor a város törvényhatósága rendkívüli közgyűlésén megilletődött csendben, az igaz és mély részvétnek, a várost ért nagy csapás hatása alatt az arcokon tükröződő megilletődésnek hangulatában elfoglalták helyeiket a városatyák, hogy könyektől fátyolos szemmel tekintsenek arra az elárvult elnöki székre, amelyben ülve Urbán Iván báró főispán, ennek az előkelő testületnek osztatlan bizalma, szeretete és tisztelete által övazve, szólt az ő egyenes lelkének, jóságos szívének sugallatát követve. Nem volt a sok szónak barátja, nem volt az oratori frázisoknak hiva. Azonban az a hang, ahogy a törvényhatósághoz szólt, minden Cicerónál ékebben tudott hatni, mert a tiszta és elfogulatlan, mellétekintetek által meg nem téveszthető elme gondolatának, a legmelegebb emberi érzésnek igaz tolmácsolója volt. Mikor ma a törvényhatóság a lesújtó csapás hatása alatt, a gyász legelső óráiban megjelent, hogy elhunyt veszéren emléket jegyzőkönyvébe megörökítse és mély fájdalomnak kifejezést adjon, egyúttal siratni, gyászolni óhajította azt a férfit, aki a város minden polgárának szívéhez közel állott, akiért most az igaz fájdalom könyét ontja kicsi és nagy, gazdag és szegény egyaránt. Mert Urbán Iván báró főispán, a törvényhatósági bizottság elnöke és a törvényhatóságilet vezére a városi képviselői termében sohasem látta meg a közügyekben felszólalóban az egyéni, hanem mindig azt a polgárságot, akinek érdekeit védte. A főispán soha senkiről fel nem tételezte, hogy a közérdeken, a polgárság érdekein kívül mást is lehessen a közgyűlés termében képviselni és épen ezért volt nagy az ő szavának súlya, a támogatásának ereje. A polgárság egy igen erős oszlopa dőlt ki vele és Arad város őszinte gyásza mellett az őszinte elismerés adóját róta le Urbán Iván báró koporsójánál, amelyet a vonat hozott éppen ekkor haza, hogy itthon, az ő szeretett városának pihenést adó földjében aludja örök álmát.

A közgyűlés megnyitása után Varjassy Lajos polgármester, — aki az elnöki tisztet ellátta — a következőképen szólott az egybegyűltekhez:

Tekintetes törvényhatósági bizottság! A legmélyebb fájdalom és meghatottság hangján emlekezem meg arról a kimondhatatlan veszteségről, mely Arad szabad királyi város közönségét, főispánjának Urbán Iván bárónak elhunytával érte. Hosszu éveken keresztül, két ízben is, állott a város törvényhatóságának élén, s mindig megértője, lelkes támogatója volt a város polgársága törekvésének. Mellette állva, őt támogatva, alkalmam volt az igaz embert, a város érdekeit szíven vi-

selő kiváló tértit becsülhetni. Elhunyt városunkra mérhetetlen veszteség.

Felkérem a törvényhatósági bizottságot, hogy nagy fájdalomnak, igaz nagybecsüléséből és szeretetéből takadó mély részvétének adjon a jegyzőkönyvben kitejezést és erről a gyászoló családot értesítse.

Helyesléssel fogadta a polgármester indítványát a közgyűlés. Majd pedig Múlek Lajos dr. a város közönségének, a közgyűlésnek fájdalmát és az elhunytal szemben elismerését juttatta kifejezésre a következő szavakban:

— Lelkemben mély fájdalommal, szememben ülő könnyel folyik ajkamról a szó, amikor egy olyan férfi haláláról emlékezem meg, aki hosszú éveken át köztünk élt és akit soha fölünk semmi, sem társadalmi, sem politikai nézetek el nem tudtak választani. Ugy élt köztünk, mint az igaz férfi, aki nem tett soha különbséget kicsi és nagy, gazdag és szegény között, akinek ajtaja nem volt elzárva soha senki elől, aki hozzá fordult. Lelkesedni tudott minden jó ügyért, örült, ha másnak jót tehetett. Nagy a mi veszteségünk és betölthetetlen az az űr, amely helyén támadt.

Mikor mély hálával és elismeréssel adóznunk áldást hozott működéséért és mély fájdalommal siratjuk elvesztését, fogadjuk meg, hogy az általa kijelölt és járt utat követjük. A közközhöz megteremtése volt életének legnagyobb műve és nemes lelkének ideálja. Fogadjuk meg, hogy nevéhez fűződő nagy művet Urbán Iván nevéhez méltóan segítjük tétő alá mihelyt a viszonyok azt lehetővé teszik. Sokszor voltam abban a szerencsés helyzetben, hogy valamely közügyben tanácskozhattam vele és alkalmam volt megismerni benne az igaz, nagy embert és ezért meggyőződéssel mondhatom, hogy helyesen cselekszünk, ha emléket örökké megörizzük, mint olyan nagy polgár emlékét, aki utunkon mint világító oszlop vezet bennünket.

Mély meghatottsággal elmondott szavait Múlek dr.-nak, mély megindultsággal fogadta a törvényhatóság közgyűlése.

Majd Zubor Andor tb. főjegyző olvasta fel Sándor János belügyminiszternek és Némethy Károly dr. államtitkárnak a város közönségéhez intézett részvét táviratait, amelyek ugyanolyan szövegek, mint a vármegyének küldöttek, amelyeket az Aradi Közlöny ma reggel megjelent számában már közölt.

Miután a közgyűlés a polgármester indítványát határozattá emelte, a polgármester az ülés a gyász jeléül öt percere felfüggesztette.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az irásbeli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háborúból pénzküldönek, hogy egyidejűleg külföldi levelező-lapon jelezzék, hogy az összegot milyen célból küldötték.

Augusztia főhercegnő Aradon.

(Autóut Lippára — Zselenski grótek kastélyában.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 11.

Szeptember elején jelenthették nagy örömmel az aradi lapok, hogy Augusztia főhercegnő, a magyar főherceggasszony meglátogatja Arad városát, megtekinti az aradi katonai kórházakat. Nagyban folytak már az előkészületek a fenséges vendég fogadására, amikor a főhercegnő családi okokból táviratilag mondotta le látogatását, előre jelezte azonban, hogy az nem marad el, csak halasztást szenved.

A mai nap volt kifűzve ismét a főhercegnő megérkezésére, de tegnap már-már úgy látszott, hogy a fenséges vendég a mélyszéges gyász miatt, amely Urbán Iván báró főispán elhalálásával a város és megye közönségét érte, ismét későbbre helyezi látogatását. Miután azonban időközben úgy Aradon, mint Máriaradnán és Lippán, ahol a főherceggasszony a Zselenski grófi pár vendége lesz, fogadtatására már minden előkészület megtörtént, udvartartásától a mai nap folyamán távirat érkezett Áradra a Vörös Kereszt illetékes tényszerzőihez, továbbá Zselenski grófhoz, hogy a látogatás az előre megállapított program szerint meg fog történni.

Menetrendszerű pontossággal, délután fél négy órakor érkezett be a budapesti személyvonat az állomásra, amelynek kijáratát ez alkalomra szőnyegekkal és délszaki növényekkel díszítették fel. A pályaudvaron nyalka és daliás huszárvontak kordont amelynek közepében Zselenski Róbert gróf, Üchtritz-Amadé Emil gróf, Krenner Zoltán dr. Lippai Vörös Keresztes megbízott, továbbá Luszt Ferenc dr. főorvos, Just Ferenc helyettes üzletvezető, Szemere Kálmán állomásfőnök és Fekete Sándor főhadnagy állomásparancsnok várakoztak a magas vendégre. A nagy termes szalonkocsi, amelyben a főhercegnő társalkodónéjának a Libits Adólf jószágkormányzónak társaságában érkezett, közvetlenül a mozdony után volt kapcsolva. Amint a vonat megállott, az ablaknál megjelent a főherceggasszony, livrés lakály nyitotta fel az ajtót a Zselenski Róbert gróf sietett fel elsőnek üdvözölni a főhercegnőt, akin a katonákhoz hasonló csuka szürke köpeny volt vörös keresztet karszalaggal. A főhercegnő hosszasan elbeszélgetett a temesújfalui gróffal, majd Üchtritz-Amadé Emil gróftól szölitotta meg a az aradi kórházi állapotok iránt érdeklődött nála.

A rövid cecle után teát szervizáltak a szalonkocsiban majd Szemere Kálmán állomásfőnök lesegítette a fenséges asszonyt a peronra, ahol Zselenski Róbert gróf bemutatatta neki Krenner Zoltán dr. lippai vörös keresztet megbízottat és Luszt Ferenc dr. honvéd/őrvost, akikkel Augusztia főhercegnő néhány percig szívélyesen elbeszélgetett.

Az állomás előtt nagy tömeg várta a főherceggasszonyt, akit, amint kíséretével megjelent, néma és tiszteletteliesen köszöntött. A társaság ezután négy autón helyet foglalt a Máriaradnára indult.

Délután öt óra öt perckor érkezett meg a főherceggasszony autója a máriaradnai zárda-épület elé, ahol Rosch Ferenc tábornok, Kirmana dr. egészségügyi főnök, Gidófalvy Béla dr. törzserorvos, Manassy György, Salacz Gyula főszolgabíró és Komuves máriaradnai jegyző üdvözölték. A templom ajtaja előtt Zselenski

grófnő fogadta a fenséges asszonyt, aki azonnal meleg diskurzusba elegyedett vele, továbbá Jászay Benvenut zárdafőnök, akivel a főhercegnő kezét fogott. Amint Augusztia a templomajtón belépett, orgonaszó hangzott fel. A főhercegasszony és kísérete végimentek a főhajón s a fenséges asszony a főoltár előtt az előre elkészített számolyra térdepelve mintegy tíz percig mély áhítattal imádkozott. Az átitatoskodás befejeztével ismét orgonaszó hangzott fel, majd Juhász gvardián végigkálauzolta a templomon s a mellékoltár előtt megmutatta neki azt a szikladarabot, amelyen egy patkószzerű mélyedés látszik, s amelyről a legenda azt tartja, hogy egy szultán lova véste azt be a kőbe, amint a templom előtt megbotlott.

A főhercegnő ezután az oldalajtón felment a máriaradnai vöröskeresztes kórházba, a mely a zárdában van elhelyezve. Itt Kovács igazgató-tanító üdvözölte a fenséges vendéget. A főhercegnő végig járta a kórházat, minden egyes katonát megvizsgálott, mindegyiket valami ajándékkal, szivarral, cigarettával, szentképpel, szoltárral, a király arcképével kedveskedett. A kórház megtekintése után Wallstein Jenőnének, a kórház vezetőnőjének meleg elismerését fejezte ki a fenséges asszony.

Innen autón a Mairovitz Mór és fiai cég által fentartott kisegítő kórházba ment a főhercegnő. A kórház kapujában Mairovitz Adolf és neje fogadták a fenséges asszonyt, a kinek kis leányuk, Annuska hatalmas, gyönyörű szép virágcsokrot nyújtott át formás beszéd kíséretében. A kórházban Mairovitz Emil és neje üdvözölték, majd a főhercegnő a kórház főtermében maga köré gyűjtötte a sebesülteket, a kikkel hosszasan elbeszélgetett, majd ismét ajándékokat osztott szét. Távozáskor a főhercegasszony Reies Nanettának, a kórház gondnoknőjének és vezetőnőjének legnagyobb elismerését és megelégedését nyilvánította.

A főhercegnő ezután automobilon Temesújfalura utazott, ahol este nyolc órakor a Zselenski grófok pazarul teldiszített kastélyában diner volt. Az ebédnél a főhercegnőn és a Zselenski grófi páron kívül részt vettek Majthényi ndvarhölgy, Libits Adolf jószágkormányzó, Kirmann József dr. főorvosorvos egészségügyi főnök, Manassy György báró, Resch Ferenc vezérőrnagy, Gidófalvy Béla főorvos, Üchtritz-Amadé Emil gróf, Lust Ferenc dr. főorvos és Krenner Zoltán dr., akinek különben ma hozták tudomására, hogy vörös kereszties főmegbizottnak nevezték ki. Az ebéd menüje a következő volt:

Leves
Hal
Fűrj
Böf
Sorbeth
Tészta
Fagyalt

Különléle pezsgők és borok.

Ebéd közben a főhercegnő — aki rendkívül jó hangulatban volt — nemcsak közvetlen szomszédaival, hanem az egész társasággal szívélyesen beszélgetett s a legnagyobb élénkséggel vezette a társalgást. A társalgás fő témája természetesen a háború volt s a főhercegnő a legnagyobb tájékozottsággal beszélt a harc-téri eseményekről.

— A legszentebbül, a legszilárdabban meg vagyok győződve — mondotta — hogy vereink győzelméről.

Az ebédet cserle követte, amelynek során a főhercegnő ismét mindenkit belevont a beszélgetésbe s ez alkalmat apróbb kórházi élményeit, tapasztalatait mesélte el a társasá-

nak. Felemlítette azt a vitás kérdést, hogy a katonát meg lehet-e saját akaratán kívül operálni, ha az operáció veszedelemmel jár is annak a véleményének adott kifejezést, hogy ha arról van szó, hogy valaki minél hamarabb visszatérhessen a harcra, nincs szükség az illető katonára beleszűrésére az operációhoz. Ezután a főhercegnő a legújabb Hófer jelentés iránt érdeklődött, mire a temesújfalusi kastélyból rögtön betelefonáltak az Aradi Közlöny szerkesztőségébe, ahonnan a főhercegasszony számára lediktálták a hivatalos jelentést. A főhercegasszony az újabb sikerek hallatára legnagyobb örömeinek adott kifejezést.

Holnap reggel a főhercegnő a temesújfalui kórházat tekinti meg, majd délelőtt tíz órakor

Lippán autózik, ahol az ottani vörös kereszties kórházat látogatja meg, majd visszatér Temesújfalura, ahol délben tizenkettőkor dezsónét szervíroznak. Három órakor indul el a társaság autókon Aradra. Itt a gyászra való tekintettel a tervezett nagyobb fogadási ünnepek elmaradnak. A főhercegasszony délután öt óra körül érkezik meg a Ferenc-téri kórházhoz, ahol bemutatják neki a város és megye képviselőit, a vörös kereszties funkcionáriusokat, majd a főhercegnő megtekinti a kórházat. Meglátogatja még a főhercegasszony a Lyceum kórházat, majd szűkebb társaságban tea következik. Este a főhercegnő vasuton Bánkutra utazik, ahol holnap vadászatok lesznek.

Románia az események áradatában.

(Hohenlohe herceg bukaresti látogatása. — Bulgária szakítása az ententével.)

Távirati tudósítás.

Bukarest—Szófia, okt. 11.

A román sajtó hasábjain kereszttől foglalkozik a görög kormány válságával, amelynek igen nagy jelentőséget tulajdonít.

A Vitorul, a román kormány hivatalos lapja előre látta, hogy oKnsztantin király nem fogja Venizelosz politikáját a végletekig követni. A lap megállapítja, hogy a Venizelosz kormány bukásával Bulgária helyzete egészen tisztázódott.

Az egyik, legtekintélyesebb oroszofil újság kijelenti, hogy Németország nagy diplomáciai győzelmet aratott Görögországban. Ha Konstantin királynak sikerül akaratát érvényesítenie, akkor az egész bolgár hadsereg Szerbia ellen fordulhat. Bulgária — írja — bizonyára előre tudta, hogy a döntő pillanatban mi fog történni Athénben, amint ezt a szófiái hivatalos lap, a Narodni Prava nyilatvan ki is jelenti, amikor ezeket írja: „Minden, ami Athénben történt, előre látható volt.” És valóban — végződik a oroszofil lap cikke — Szerbia megtámadása már kezdetét is vette.

Egy másik oroszofil újság, a legvéresebb szájuak közül való, a vég-sőkig el van keseredve a görög fordulat miatt. Megállapítja, hogy Románia részére most már igazán nem marad más hátra, minthogy szintén Németországgal menjen.

Bukarest. A Jassyban megjelenő „Opinia” írja: Egy jassyi politikus nemrég D'Amade tábornok társaságában utazott Bukarestből Jassyig. A politikust Blondel bukaresti francia követ mint Franciaország jóbarátját mutatta be a francia tábornoknak, aki beszélgetés közben a következő szavazás nyilatkozatot tette: „En előre óvtam kormányomat azoktól a leküzdhetetlen nehézségektől, amelyek reánk a Dardanelláknál várnak. Ennek dacára a dardanellai akció megkezdődött. Nekem az a meggyőződése, hogy ez az akció kizárólag az angol önzés eredménye.”

Hohenlohe herceg Bukarestben.

Bukarest, október 11. Tegnap este 7 óra 40 perckor Hohenlohe herceg Szófiából jövet Ramadanba érkezett. A kikötőben két királyi automobil várta, a melyek a herceget és kísérelőjét Bukarestbe vitték. Ramadanban a román király nevé-

ben Baliff alezredes, a király adju-tánza fogadta Hohenlohe herceget Bukarest, október 11. Az egyik oroszofil lap írja az alábbi érdekes sorokat:

„Tegnap öt óra tájban, amidőn a szófiái belga követ és az ottani orosz követség tagjai a fővárosban tartózkodtak, az alábbi jelenet volt látható:

Ferdinánd Románia királya sófőrösködött Hohenlohe hercegnek, elfoglalva a soffőr helyét és vezetve a Calea Victoriein az automobilt, amelyikben Hohenlohe herceg ült.

Es még vannak nálunk naivok, akik azt kérdezik, hogy kivel me-gyünk!”

Bulgária szakítása az ententével.

Bukarest. A Bulgária és a négyesszövetség közötti diplomáciai szakítás kapcsán a téli hivatalos „Independance Roumaine” a következőket írja:

— Mindenekelőtt őrizzük meg hidegvérű-ségünket. Minél nyugodtabb és mérsékeltőbbek maradunk, minél inkább és fenntartás nélküliben támogatjuk a kormányt, nemzeti érdekeink védelmében, annál jobb lesz reánk nézve. A diplomáciai viszony megszakítása Bulgária és az entente között a bevezetés a legerősebb fe-jezetéhez annak a drámának, a mely tizen-négy hónap óta a szemünk előtt folyik.

Bukarest, október 11. A bukaresti lapok egyikének tudósítója beszélgetést folytatott Sablerrel, aki Szófiában az oroszországi ügyek vezetésével volt megbízva.

Az orosz ügyvivő szerint Ferdinánd bolgár király kihallgatáson fogadta az angol és francia követeket, mielőtt azok elhagyták Szófiát. A két diplomata kihallgatása alkalmával Ferdinánd király azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy a jelenlegi háború végén a központi hatalmak lesznek a győztesek. „Az én országom, tette hozzá a bolgár fejedelem, nem tehetett másként, mint ahogy cselekedett.”

Bécs, október 11. A „Südslavische Korrespondenz” jelenti Szófiából: Csaprasikov kö-vet a követségi személyzettel együtt Nisből ideérkezett. Környezetéből úgy hallatszik, hogy az utolsó napok, amiket a bolgár követ Nisben töltött, nagyon mozgalmasak voltak. Csaprasikov a követség személyzetével együtt nyugodt-ván be volt zárva a követség épületébe. Az épületet senki sem hagyhatta el, mert tüzrövi kelet, hogy a felizgatott lakosság nekítámad.

A Nisban a legutóbbi napokban uralkodott bolgárellenes hangulatnak bizonyosága az a támadás, a mely a bolgár katonai attasé szolgálját érte, akit súlyosan megsebesítettek. A bolgár mozgósítás Szerbiában nagy hatást tett. A szerb hivatalos és félhivatalos sajtó sűrűsen felhívja az entente-ot, hogy küldjön elegendő erős segítő csapatokat Makedóniába, mivelhogy Szerbia sorsáról van szó. Csak a szerb szociáldemokrata sajtó itéli meg teljes józansággal a helyzetet, miközben arra a következtetésre jut, hogy Pasic szerencsétlen politikája megpecsételte az ország sorsát. A szerb-bolgár határt teljesen elzárták.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Kedd: „Van e babája”, bohózat.
Szerda: „A két jó madár”, ujdonság, a Vígyszínház műsoradaraja.
Csütörtök: „A két jómadár”, ujdonság.
Péntek: „Börögér”, operett.
Szombat: „Kávéházi Konrad” operett ujdonság először.

* A színház hírei. Két ujdonság egy héten. A színház minden igyekezetét arra fordítja, hogy változatos műsorral élénkítse a jätékrendet. Így e héten két ujdonságot mutat be. Szerdán kerül először színre a Vígyszínház nagyhatású bohózata, a két jómadár, a melyet Adorján László alkalmazott magyar színre. Az ujdonság fő szereplői L. Kiss Mariska, Borosnyai Kató, Várnay Jenő, Deli Lajos, Hidvéghy Ernő, Keresztes stb. A másik ujdonság szombaton kerül először színre. Guthy Soma és Barua Izsó nagy sikert aratott bohózatot operettje, Kávéházi Konrad, a fővárosi színháznak legvonzóbb kasszadaraja. A nagy személyzetet igénylő darabban a társulat összes tagjai foglalkoztatva vannak, kik közül hálás szerepe van Horváth Mici, Járai Búskének. A címszerepet Győző játssza, míg egy másik vezető szerep Járai kezében van. Kettőn olyan bonyodalmakat idéznek elő, hogy minden járos jelenésüknél harsogó kacaj kíséri mondásait. Az ujdonság szép zenéjét Barua Izsó állította össze, a táncokat Benkőné tanítja.

* Psylander premier az Apollóban. (A gavallér.) A régi Psylander-esték meleg hangulata töltötte be ma este az Apolló-színház nézőterét, amelynek egyetlen talpalattnyi helye sem maradt üresen. Végig kellett nézni a páholsorokon s könnyű volt megállapítani, hogy Arad előkelő társadalmának színe-java jött el a Nordisk filmgyár legújabb filmjének premierjére s a páholyok publikuma épen annyi elragadtatással csodálta a képet, mint az olcsóbb helyek közönsége. A mai este bebizonyította, hogy az elmúlt évek nem kopatták meg Psylander népszerűségét s mint régen, ma is a mosi művészetének legtehetségesebb reprezentánsa. „A gavallér” főszerepében művészetének széles skáláját oszillogtatja meg. A megjelenése, a mozdulatai az igazi gavalléré. Meleg szívvvel, férfias lélekkel adja vissza a megkapó események izgalmas sorozatát. Psylander mai fölülmulhatatlan sikeréhez kétségtelenül hozzájárult ennek a csodás mozidrájának a szépsége, a forró hangulata. Olyan jelenetekkel találkozunk, amelyek betöltik az egész lelkünket. A darab megindító cselekménye mindvégig magával viszi a közönség felcsigázott érdeklődését. Ezen a képen igazán meglátszik, hogy a Nordisk filmgyár készítette. Az Apollónak nagy érdeme, hogy ezt a Nordisk-ujdonságot Budapesten is csak ma mutatták be legelőször. Kedden utóljára megy „A gavallér”, szótán szerdán Henry Porten mutatkozik be Voss Richárd Alexandrájában.

Urbán Iván báró a ravatalon.

(A főispán koporsójának hazaszállítása. — Előkészületek a temetésre.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 11.

A vármegyeháza lépcsőházától azokig a szobákig, amelyekben még néhány nappal ezelőtt Urbán Iván báró alkotó ereje, tevékeny keze és munka után sóvárgó energiája küzdött a beteg, vergődő, remegő, romladozó szívvvel, mélyszéges feketébe borult minden. A gyász leplei borítják a széles kapualját, a lépcsőházat, a kövezetet és odafenn tompán sötétlő fekete posztó burkolja a padlótól a mennyezetig a főispán kitárt ajtóju dolgozó szobáját. Feketen gyászol itt minden és fekete gyász ül a megye tisztviselőinek szívében is. Benn a főispán tágas, sok ablaku szalonjában, ahol Urbán Iván báró annyi tanácskozást folytatott fontos ügyekben, az ablakok széles mezőin beáradó világosságban: most ugyancsak fekete posztó borít el mindent és a terem közepén fekete lepellel takart emelvény várja, hogy utolsó megpihenésre reája térjen az otthonos, az elárvult falak közé Urbán Iván báró koporsójában, mielőtt elmenne az örök utra.

Urbán Iván báró koporsóját felravatalozták.

Akit a gyászoló emberek, a fekete falak, az elárvult szobák vártak: megérkezett. Ma délután négy órakor ahhoz a személyvonathoz kapcsolva, amelyen Auguszta főhercegné is érkezett, Aradra hozták a főispán koporsóját. A holttest érkezéséről a vármegyeházára délebben jött meg a távirati híradás. A vonat érkezéséhez Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán, Schill József főjegyző, Boros Béla dr., Aradmegyei tisztifőorvos és Horváth Béla dr. főispáni titkár mentek ki. A személyvonat utolsó kocsijában érkezett Urbán Iván báró holtteste. A kettős érekegység leemelték a vasuti kocsiból és mintán annak kulesait Horváth Béla dr. magához vette, a koporsót zárt furgonon beszállították a vármegyeházára, ahol a ravatalra helyezték el. A főispáni szobákat időközben déli növényekkel, pálmákkal gazdagon felszítették és a koporsó körül kigyuladtak a viaszgyertyák nehéz illatu, sárgásan lobogó lángjai. Urbán Iván báró ott pihen azok közt a falak közt, amelyek pihenni még sohasem látták.

A részvét megnyilatkozása.

A gyászoló család tagjai csak ma este érkeztek meg Budapestről, sőt Urbán Péter báró feleségével együtt csak holnap jöhet meg és így a részvétnyilatkozatok legnagyobb része, a melyet a családhoz intéztek, még nem került felbontásra. A vármegyeházán azonban ma is több kondoleálás történt. Embay Iván helyettes pénzügyigazgató a pénzügyigazgatóság, Kovács József dr. vezető járásbíró az aradi királyi járásbíró, Guta József igazgató a felsőbb leányiskola tanfelügyelő részvétét tolmácsolta a megyeházán.

A ravatalra már eddig is a következő felirattal érkeztek koszorúk:

Rokoni szeretettel — Vilma, A jó barát-nak szeretettel — Sármezey Manóné és gyermekei, illusztris munkatársának — Az Aradi Közlöny, Kegyelete jeléül — Aradi Nemzeti Munkapárt, Szeretett jó Iván bácsinak — Eugenia, Dóra, Kegyeletük jeléül — Kintzig János és neje, Oszinte szeretettel és tisztelettel — Alice Berti, Mély részvéttel — A világi járás, Régi barátsággal — gróf Bréda Viktor és neje, Forrón szeretett Iván bácsinknak — Damaszkin Pista és családja. Az Aradi

Casínó egyesület — tisztelve szeretett elnökének. Az intézet feledhetetlen Elnökének kegyelele jeléül, — Az aradi polgári takarékpénztár tisztviselő kara. Mélyszéges hálája és legbensőbb kegyelele jeléül jószágos Főnökének — Horváth Béla dr. Mély fájdalommal és hálás kegyelele jeléül. — Schill József. Az intézet érdeműs elnökének kegyelele jeléül, — Az aradi polgári takarékpénztár igazgatósága és felügyelő bizottsága. Hálás kegyelelel, — az A. cs. g. takarékpénztár tisztviselői kara. Kegyelele jeléül, — az A. cs. g. takarékpénztár igazgatósága. Mély fájdalommal és szeretetteljes hálája jeléül, — Aradmegyei tisztviselői kara. Felejtethetetlen nagyérdemű Főispánjának — Aradmegyei közönsége. Régi őszinte barátsággal — Irma tant. Dass Offizierkorps des K. u. k. Hussarenregiment Nro. 3. Arad szabad királyi város törvényhatósága — Nagyérdemű főispánjának. Arad szabad királyi város tisztviselői kara. Mély tisztelete és hálája jeléül — a máriaradnai járás tisztviselői kara. Felejtethetetlen jó Nagypának — Iván. Gazsi, Pali. Kegyelellet — Az Arad-Osánadi Egyesült Vasutak igazgatósága. Mély tisztelettel — Az A. Cs. E. V. tisztviselői kar, Hálás kegyelellet — Nachtnébel Gyula, Mély hálája és kegyelele jeléül — Aradmegyei jegyzői kara. Mély részvétük jeléül — Az aradi járás közönsége, Legmélyebb részvéttel — Nyéky Ilona, Szeretett Iván bácsinak — Török Géza Felejtethetetlen kereszti apámnak — Török Mici. Oszinte részvéttel — Báró Bánhidya Antal és neje, Hálás kegyelellet — Zimmermann Károly dr., Nagyvözü pártfogójának — Az Aradi Nemzeti Színház igazgatója és személyzete, Istén veled — Michon, Kegyes pártfogónak — Csiky Lukács.

Az Aradi Mérnök és Építész Egyesület alapító tagja báró Urbán Iván koporsójára koszorut helyez és az egyesület tagjai Virágh Lajos elnök vezetésével a temetésen testületileg vesznek részt. Gyülekezés az egyesület Központi szállóbeli helyiségében szerdán d. u. fél 3 órakor.

Az aradi Patronázs Egyesület elnöke elhunyt felett érzett részvételének kifejezése ügyében, a városnéző kistermében, október 12-én (kedden) d. u. 4 órakor rendkívüli közgyűlést tart. Délután fél 6 órakor a „Fehér Kereszt” gyermekvédő egyesület tart ugyanott hasonló tárgyú közgyűlést.

Urbán Péter báróék fiuk betegágyánál.

Urbán Péter báró, akit edesapjának halála mélyszégesen lesújtott, nem érkezhett meg haza Aradra, bár azt tervezték, hogy a főispán koporsóját szállító vonattal együtt a gyászoló család tagjai is hazatérnek. Urbán Péterék azonban még ma este nem jöhettek meg, mert egy nappal Urbán Iván báró megrendítő halála után, újabb szomorú hírt kaptak. Péter báró legidősebb fia, mint ismeretes, katonai szolgálatot teljesít. Ifjabb Urbán Iván báró önként jelentkezett volt katonának és a 18-as huszárokkal harcol az északi harotéren. Amikor a fiatal huszáradét néhány hónap eelőtt hazajött gyógyulni Aradra, elbeszélése a tábori életről, a harcokról annyira hatott öccsére Urbán Gáspár báróra, hogy a tizenhétéves évben levő fiatal fiu szintén önként jelentkezett szolgálatra és most ugyancsak a 18. huszárezred tisztikolájában Holicsra tartózkodik.

Az iskolaparancsnok huszárfőhadnagy vasárnap táviratban arról értesítette Urbán Péter bárókat, hogy Gáspár fiuk könnyebb természetű tüdőgyulladásban megbetegedett. A táviratban azt a kérést intézte a szülőkhez, hogy jöjjenek azonnal Holicsra. Urbán Péter báró, miután Budapesten a temetés előkészületei

iránt intézkedett, feleségével együtt Holicsra utazott az ifjú Gáspár báró betegágyához. Eddig nem érkezett tőlük hír, de remélik, hogy holnap ők is Aradon lesznek.

A jó kedély a harctéren is megmarad.

(Egy sorozat tábori levelező-lap az északi fronttól.)

Az Aradi Közlöny tudóstíjójától.

Arad, október 11.

Napról-napra alkalmunk van látni hivatalos jelentéseinkből azt az óriási teljesítményt, amelyet katonáink a világ minden táján produkálnak. A Hőferek' rideg tárgyilagossága azonban nem beszél képekben, nem ad hangulatokat. Annál beszédesebbek e szempontból az arevonalakon küzdő katonák levelei, melyek élénk tanúságot tesznek egyfelől győzedelmes előnyomulásunkról, másfelől a szívós ellenállásról, amelyet az időjárás viszontagságai, az egészségtelen környezet, az ernyesztő fáradalmakkal szemben diadalmasan fejtenek ki.

Ezuttal egy sorozat tábori levelező-lapot mutatunk be az északi fronttól. Különösen éles bepillantást engednek vetni a harctéri élet változataiba s így egymás mögé sorolva, naplószerű jellegük, mindannyiunk megnyugvására megvilágítja a tábori élet rendszerességét, meglátjuk, hogy csapatainkat nap-nap mellett felváltják, pihentetik, kedélyük eleven, szenvedéseiket könnyedséggel viselik.

A leveleket P. Gy. Arad város aljegyzője írta P. A. mérnök barátjához. P. a háború kitörése óta járja a harctereket, ezuttal harmadik ízben van a csaták tűzében, hol hadbavonulása óta már három ízben lépett elő; most hadnagy és századparancsnok a hősiességével mindenütt kitünt 101. gyalogezredben. Arad város közönsége is a harctéren levő fogalmazót választotta meg aljegyzőjévé.

1915. szeptember 1-én.

Ép most kaptam lapodat, melyet Jenővel írtatok. Nagyon örültem, hogy Jenő jól van s otthon volt kicsit (kiesi pezsgő, kiesi sör). Mi tesmér óriási előnyomulásban vagyunk. Pár nap s egész Galícia tiszta. Minden másodnap nagy előadás, mely után hajtvadászat. Ugy verjük a muszkát, ahogy akarjuk — de mi is harpjuk a füvet. Én hála Istennek teljesen ép vagyok. Működik, úgy látszik a kabalád. Még 25 km. s mi bent vagyunk Oroszországban s azt hiszem akkor már üres lesz egész Galícia. Augusztus 27., 29. és 30-án meg tegnap, 31-én nagy ütközetünk volt. Most talán meg sem állunk Oroszorszáig.

Szeptember 8-án.

Hetedikén délután 3 óra 15 perckor elértük az orosz határt s most pár kilométerre bent vagyunk Oroszországban. Sokat szenvedtünk paitás. Különösen az eső nagyon kellemetlen. Egyebekben meglennék, csak mintha rheuma gyötörne néha-néha. Irj öreg Aladárom egy pár szót. Legutóbbi lapod ép a 6-iki angriff előtt a legnagyobb izgalomban kaptam meg. Akos otthon van?

Szeptember 10-én.

Jelentem, hogy dacára a jó pár meleg napnak, teljes épségben vagyok. Csak a rheuma gyötör felváltva a murányi kutya tulajdonságával. A meleg napok óta a 13. század parancsnoka vagyok. Nagyon komisz idő jár itt Oroszországban: mindig esik. Sok angriff van, majdnem minden nap megrakjuk a muszkát. Remélem most már tényleg irsz Pistának s hazamegyünk. A kabala működik. Erzem, mert sok bajból szabadultam. Irjál Pajtás többet.

Utóirat. E hó 7-én d. u. 2 óra 15 perckor léptük át az orosz határt.

Szeptember 16-án.

Végtelenül örültem levelednek. Ugy hatott, mint egy jó meleg kávé. Mert a vor-

maroch óta, a Zlota-Lipától kezdve nagyon sok a szenvedésem. A gyomrom részben már felmondta a szolgálatot és e miatt kezdek mumjának kinézni, lenge szakállam potacsontjaimat ügyesen reití. De azért vigan vagyok, különösen olyankor, ha egy-egy órát nyugodtan lemetünk. Az őszi (tavalyi) állapotok ismétlődnek, különösen az időjárás kedvezőtlen. Azonban mindent megszoktunk már. Irjál pajtás sürűbben s vigyázz asztaltáraságunk erőkölessire; különösen a nősülés ellen harcolj. En nagyon bízom a győzelmünkben s hogy a közel jövőben otthon leszünk.

Szeptember 19-én.

Miután a hidegtől teljesen meggémberedett tagjaimat egy kis ásási munkával helyrehoztam, megeresztek egy pár zokszavat. Köijük a békét — csak az a baj van, — amit nappal kötünk, azt éjjel avatatlanok kiboniják. Így azután ezt is nemsokára abbahagyjuk. Az időjárás igen hideg, esős és bájosan szellős olyannyira, hogy járásunk egész önkéntelenül is ringó. Most úgy látszik pár napra megállunk pont az orosz határon, csak nyögni megyünk Galiciába. Elképzelheted, mennyit járunk haza. Egész mumjiává nyögtem magam. Le vagyok soványodva Tesmér, mint a konflis ló. Egyéb-ként egészséges vagyok és nagyon sokat gondclok rátok. Irjál Pajtás sürűbben!

Szeptember 22-én.

Igazán nem tehetek róla, hogy még mindig azt irhatom, hogy élek. Hogyan történt: magam csodálkozom a lejjobban. Zlota-Lipa óta állandóan munkában vagyunk s én azóta századszolgálaton vagyok, — mint a 13. század kommandánsa — s állandóan legeljük a babért. Dacára mindezeknek, jó órában legyen mondva, tönkre ment gyomrom, nagyon kifejlődött rheumán, búbajos fogfájásom és általános legyengülésen kívül kutya bajom. Mindezek azonban kedélyállapotomon mit sem változtatnak. Kiindulok ama egyszerű tétlől „lesz még rosszabb is”. Ma és talán holnap pihenünk s megtisztálkodva újra megkezdjük — de most már gondolom visszavonhatatlanul — az utolsó struffit, melyre marannak őszinte felkesedést kívánva ölel... stb. Irjál Apa többször!

Szeptember 25-én.

Nagyon várom leveledet, mert bizony elég régen nem kaptam Tóled oly jóleső írást, mint eddig írtál. Már meg tegnapelőtt óta 15. századot vettem át. Agról-ágra szállok, mint a madár. Gondolhatod mily jó az mindig ismeretlen emberekkel dolgozni. De ilyen itt az élet. Ma töltöttem be a 2 hónapi legújabb frontszolgálatomat s általános rheuma, teljesen tönkre ment gyomrom, általános legyengülés stb. stb.-in kívül ezuttal újabb parszom nines. Araböröm egy jól kieszerzett rinocerosz bőrhöz hasonló. Szakállammal ollót iátszik a zordon enyészet és kéjgáz. Óriám (azonkívül, hogy irj) egyelőre csak az, hogy szeretnék most vagy 1 évet köhögni s ezalatt befejeznék ezt a kis gyakorlatot, amelyen állandóan tanulunk. A mult héten pl. azt tanultam meg, hogy nem jó őszel mosakodni a dekung előtt, mert a 19-es nagyváradi tüzérek a tisztálkodás ellen-ségei lévén, leintik az embert, ugysis mint saját, ugysis mint magánharcost.

Szeptember 28-án.

Most már csakugyan be kell mondanom kedves, öreg Aladárom, hogy teljesen tönkre mentem olyannyira, hogy a napokban betegem kell jelentenem. A gyomrom felmondta teljesen a szolgálatot, egészen legyengülve kedélyem is elhagy, meg Te sem irsz Pajtás. Ha most látnál, meg sem ősmernél, különösen a Te sólyom szeméidél. Egyebekben különösebb újság nines. Állandó és nagyon terhes a szolgálat. Irjál már Pajtás!

Népfelkelők bevonulása. A városi tanács közhírré teszi, hogy azon 1897 évben és más években született, folyó évi október hó 15-én bevonulni köteles népfelkelők, akik a közös hadseregbe osztattak be, az aradi cs. és kir. hadkiegészítési kerületi parancsnokságnak a várban lévő hivatalos helyiségében tartoznak jelentkezni.

H I R E K. LEGÚJABB.

Érkezett éjjel 2 órakor.

Athén. A görög szövetség római levéltárából több igen fontos okmányokat elloptak.

London. A Daily Chronicle a következőket írja:

• Görögországra a casus föderis esete akkor áll elő, ha Bulgária egyedül támadná meg Szerbiát. Abban az esetben nem, ha előbb, vagy ha egyidejűleg a központi hatalmak is mégtámadják Szerbiát. A lap ehhez még hozzátesszi azt is, hogy Venizelosz támogatni fogja az új kormányt.

Róma. A rendőrség Szerbia iránti rokonszenv kifejezésére tervezett nyilvános tüntetést betiltotta. Nyilvánvalóan ellentüntetésekkel és egyéb tevékenységekkel tartott.

London. A Nation a következőket írja. Az angol politikusok kilenczted része ma is óhajtja, hogy a bolgároknak a nemzetiségi elven alapuló területi követeléseit teljesítsessék. Az Egyiptomban, Mezopotámiában és a Gallipolin kezdett angol vállalkozások sorsa a szerb eseményektől függ. Ha Szerbia görög segítség nélkül az osztrák-magyar német és bolgár hadsereg közzé kerül, akkor súlyosan meg kell gyöngülnie.

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik a sajtóhadiszállásról: Az offenzívában előnyomuló szövetséges hadseregek centrumában Kövess tábornok csapatai az ellenséget a Belgrádtól délkeletre fekvő erősített állásából rohammal kiverték. Itt a nagyszabeni harmadik gyalogezred különösen kitüntette magát. Egyidejűleg a németek a Belgrádtól délnyugatra fekvő magaslatokat tisztították meg az ellenségtől. Az elfoglalt szerb fővárosban különösen a következő részek szenvedtek nagy kárt: az alsó és a felső vár, az ipari negyed a gyárakkal, a Kalimegdán és a környéken levő épületek. A város majdnem teljesen lakosság nélküli. Látszólag akarataik ellenére az ország belsőjébe vonultak vissza a belgrádiak. Meglehetősen jó állapotban van a belgrádi főúter.

A keleti frontrészen a Gallwitz hadsereg előnyomulása különösen Pozsarevác- és Szemendriánál jól előhalad.

Kelstgalicában és Wolhyniában az orosz vesztesége az utolsó napokban óriásiak. Csak a Hindenburg-gyalogezred állása előtt tegnap 875 orosz holttestet számoltak meg. Az orosz offenzíva az óriási áldozatok dacára teljesen eredménytelen volt.

Az olaszok tegnap és ma alig támadtak.

— Pestmegye az élelmiszerdrágaság ellen. Budapestről jelentik: Pestvármegye közgyűlése elfogadta Debrecen város átiratát az élő állatok árának maximálása és az élelmiszerek rekvirálása tárgyában, továbbá elhatározta, hogy megkéri a kormányt, miszerint a rekvirálást nem gabonakereskedők, hanem közigazgatási tisztviselők végezzék és hogy a vevők, akik saját fogyasztásra vásárolnak, ne büntessenek meg.

— Halálozás. Hermann Keresztély, a monyorói uradalom tulajdonosa 79 éves korában Bécsben e hó 9-én, szombaton délután meghalt. Hermann Keresztély nevét általánosan ismerték előkelő körökben. Az elhunyt földbirtokos 1876-ban Urbán Iván báró főispántól megvette a tekintélyes kiterjedésű monyorói birtokot és azt a legnagyobb gonddal kezelte. A főispánnal egy napon halt meg és ugyancsak azon a napon — e hó 13-án délelőtt — fogják eltemetni. Halálát kiterjedt, régi család gyászolja.

— A város megkárosítása a sebesült katonák ingyen mozilátogatása. Kovács Vince kulturtanácsnok erőnek-erőjével lord protektora akar lenni az aradi moziknak. Megírta az *Aradi Közlöny*-re, hogy a legutóbbi tanácsülésen Kovács Vince azt panaszolta, hogy az Apolló és Uránia mozgósínházak — hallatlan vakmerőség, példátlan hazafiatlanság! — ingyen eresztik be a sebesült katonákat előadásukra és ezzel a várost megkárosítják. Nem szeretünk sokat foglalkozni ezzel az ügyvel, mert országosan hírhedté válhat Arad városa, ahol a városi tanácsnak azt, hogy magánvállalatok mindenféle ellenszolgáltatás nélkül, tisztán a sebesült hősök iránt érzett hazafias szeretettől vezérelve, beengedik előadásukra a katonákat, a város megkárosításának nevezik. A kulturtanácsnok ma hosszú közlést küldött a lapokhoz. A közlés legnagyobb részében a tanácsnak arra vonatkozó határozatát közli, hogy sebesült katonák csak pünkteken délután 3 és 5 óra közt bocsáthatók be ingyen a moziba. Ezt senki nem is vitatta, hanem épen arról volt szó, hogy máskor nem engedni moziba a katonákat — a tanács. Azután ezeket mondja Kovács Vince kulturtanácsnok nyilatkozatában:

— A polgári egyéneknek szabad bemene-
telére vonatkozólag azt mondtam a tanács-
ban: „Ha a mozgósínházak tulajdo-
nosai a polgári egyénnel szemben előzke-
nyek akarnak lenni, úgy tegyék azt a saját,
de nem a város pénztára terhére.”

Ezt a bölcsességet emberfia meg nem érti.
Hogyan károsodhat meg a város azzal, hogy
valaki — egy mozi vállalat — szabadjegyeket
bocsát ki? Végső eredményében a kulturtá-
nácsnok álláspontjával szemben a józan és
logikus igazság áll, hogy csak szofizmával le-
het városi megkárosodásról beszélni, elterjesz-
tésekre időt és papírt pazarolni ott, ahol ar-
ról van szó, hogy sebesültek és „polgári
egyének” ingyen járhatnak moziba. Ezek a
„polgári egyének” nagyon-nagyon nem tes-
zenek az antizsurnaliszta kulturtanácsnoknak.

— A lefoglalt cukor sorsa. Az aradi ko-
lera-barakk fertőtlenítő raklárában elhelyezett
száznegyven mázsa cukor ügyében ma érdekes
fordulat állott be. A rendőrség ugyanis ma
reggel távirati értesítést kapott a csanádmezei
alispántól, hogy a mezőhegyesi cukorgyárat
feloldotta a zár alól és így a lefoglalt cukrok
kiadhatók. A távirat vétele után Bittner Ró-
bert rendőrkapitány értesítette az új fordulat-
ról Tisch Mór dr. főorvost, a kivel egy döntöt-
tek, hogy a csanádmezei alispántól részletes
felvilágosítást kérnek, hogy pozitív megállapí-
tást nyert-e, vajon a kolerában elhunyt ember
nem fertőzte-e meg a cukrokat és nem-e ment
kezén keresztül az Aradra szállított rakomány.
A táviratot még a délelőtt folyamán elküldöt-
ték, de eddig nem érkezett rá válasz.

— Földlökést éreztek Aradon. Belerád
estének öröme a föld is megmozdult —
tréfálkoztak az emberek vasárnap és azt újsá-
golták egymásnak, hogy szombat éjszaka föld-
rengést éreztek Aradon. Az első álmukból fel-
ébredtek rémüldözve keresték a butorok reese-
gésének, ropogásának okát és az a szorongó
érzés támadt igen sok emberben Aradon, hogy
megmozdult a föld, a tompa, dübörgésszerű
zajból, amelyet hallani véltek, azt következtet-
ték, hogy Belerádot ostromló ágyúink
hangja. A temesvári szeizmografiai intézet
megállapította, hogy szombat este 10 óra 25
perckor csakugyan volt földrengés, amely dél-
dél nyugati irányú és 140—160 kilométer terü-
lete volt, amely Torontálmegyében Módos és
Bánlak vidékén lehetett. A délvídeken néhány
ház is áldozatul esett.

— Koleragyanus megbetegedés. Merics
Tódor fűtőházi munkás tegnap délután mun-
kája közben a fűtőházban hirtelen rosszul lett
és hamarosan kolerás tünetek léptek fel nála.
Beszállították a járvány barakkba, ahol mára
jobban lett. Megállapították, hogy nincs komo-
lyabb baja. Azokat a munkásokat, akik érint-
keztek vele, még tegnap fertőtlenítették.

— Köszönetnyilvánítás. Itói Adler An-
tor néb. Mittler Izidor dr. ravatalára szánt ko-
szoru megváltása fejében 20 koronát volt szí-
ves adományozni az aradi izr. népkönyvha-
zára, mely nemeslelkű adományért hála-kö-
szönettel adózik: a népkönyvha vezetősege.

— Gyorsvonatközlekedés Aradról. Mint
tudvalevő, az Aradról Budapest és Tóvis felé
vezető vonalakon a gyorsvonat hetek óta nem
közlekedik. Mintán az akadályozó körülmények
már megszűntek, a gyorsvonatok közlekedései
holnap reggeltől újból megindulnak. A gyors-
vonatok menetrendje úgy marad, mint a régi
volt.

— A vak katonáknak. Somogyi Gyula dr.
a felső kereskedelmi iskola igazgatója elkül-
dötte hozzánk az Aradvárosi női felső keres-
kedelmi iskola növendékeinek a vértanu-koszoru
megváltása címén gyűjtött harminckilenc ko-
rona 26 fillérjét, a melyet a vak katonák ré-
szére szántak. Az összeget rendelkezési helyére
juttatjuk.

— Nem kap a város szabót. A város
megvette a posztót a rendőrség és tűzoltóság
téli ruházatára, de nem tudja megvartatni,
mert az aradi szabók nem vállalják a munkát.
A gazdasági széknek ma bejelentette ezt Lócs
Rezső helyettes polgármester és a bizottság
a szabók hazafiságára apellál, akik a város-
nak eddig is dolgoztak, remélve, hogy nem
hagyják cserben a törvényhatóságot.

— Leszállítják a juhhus. árát. Tegnep
óta juhhus mérnek ki a Tököli téri városi
sátorban. A közönség tolong a sátor körül,
mert azt hiszi, hogy a várostól olcsóbban vá-
sárolhat, mint a mészárosoknál. Csalódás. A
város is ötven percentet akar keresni, mert azt
mondja a tanács, hogy az igaz, most két ko-
ronába kerül nekünk a bus, de jöhet idő, mi-
kor drága lesz és rá kell fizetni. A hét kövér
esztendőben félre akar tenni a tanács a hét
soványra. Helyes, de most nincs kövér esztendő.
A tanács egyelőre le is szállítja a bus árát —
husz fillérrel. Holnaptól tehát 2 korona 60 és
2 korona 80 fillér egy kiló juhhus ára.

— Koszorumegváltás. Az Aradi Hungária
Pamutgyár r.-t. Urbán Iván báró ravatalára
szánt koszoru megváltása fejében száz koronát
küldött szerkesztőseinknek az Aradi Vörös
Kereszt egyesület számára. Montag Manó és
neje Mittler Izidor dr. ravatalára szánt ko-
szoru megváltása fejében busz koronát küld-
tek nekünk az aradi izraelita patronage elő-
járja. Özv. Nagy Lajosné (Feketegyarmat) az
olasz harctéren küzdő katonák számára szere-
tetadományként tíz koronát küldött.

— Drágasági ankét Aradon. A legutóbbi
közgyűlés határozata értelmében a tanács a szom-
szédos törvényhatóságok vezetőit meghívta, hogy
a drágaságról és élelmiszer mizériáról tanács-
kozzanak. A kiküldöttek október 19-én érke-
ztek Aradra és még aznap megtartják az érte-
kezést.

— Köszönetnyilvánítás. A Nők Otthona
részére szívesek voltak küldeni: Ráth Lajosné,
Abray Lajosné, Szilberleitner Vilma, özv.
Veiler Rezsóné, Lócs Rezsóné különböző élel-
micskékkel, amelyekért az elnökség hála-kö-
szönetet mond.

— A rejtélyes koporsó. (Nagy bűnügyi
dráma az Urániában.) Az utóbbi időkben a
haborus izgalmak annyi anyagot szolgáltatnak a
mozi drámákhoz, hogy a közönséges tárgyú
detektív történetek teljesen háttérbe szorultak.
Hiszen mikor minden nap, minden óra és min-
den perc újabb és újabb témát ad az ilyenek-
nek, természetesen, hogy elfordulnak a nagy fá-
radtságot és munkát igénylő bűnügyi történetek-
től és csak akkor dolgoznak fel ilyen tárgyat,
ha az tökéletesen kiépítve, minden vonatkozás-
ban értékes és érdekes. Egy ilyen drámát
mutatott tegnap be a színház, mely mindig
súlyt helyez arra, hogy e műfajból csakis elő-
kelő és nem erkölcsrontó dolgokkal lépjen a
közönség elé. A mai detektív kép krémje min-
den ilyen zsánerű alkotásnak. — „Csak álom
volt...” Erna Moréna, az ismert művésznő leg-
előbb idei fellépte egy esodásan bájos drámában
legközelebb az Urániában.

— Elveszett egy fehérszőrű török pines,
sárga foltokkal, vasárnap délelőtt az Erzsébet-
körúton. Megtaláló jutalomban részesül. Hor-
váth Mici Erzsébet-körút 26.

— Meleg tricók gyermekek és felnőtek
részére, szép fiusepők és leányka kalapok,
keztük és harisnyak, ugyszintén gyermek-
kocsik és gyermekszékek gyári raktára.
Legolcsóbb bevásárlási forrás Fischer Nagy-
áruház. Fénykép kedvezmény. 227

— A tanítóság figyelmébe ajánlja Kerpel
Izso úras felszerelt tártókat és tanászor rak-
tárát. Vidéki rendezések pontos intézet-
nek el.

— Papírárakból nagy engedelményt nyuj-
vissonteladóknek Kerpel papírmagykeresket
dése. 193

A harmadik magyar hadi kölcsön.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 11.

A hosszan elhúzódó háboru szükségessé
teszi, hogy a hadi szükségletek zavartalan el-
látása céljából új hadi kölcsön bocsátassék ki.
E szükségletek fedezésére a pénzügyminiszter
ezúttal kizárólag az első hadi kölcsön cimletei-
nek megfelelő, hat százalékkal kamatozó adó-
mentes járadékkölcsön-kötvényeket bocsát nyil-
vános aláírásra. A pénzügyminiszter tehát a
harmadik hadi kölcsön kibocsátásánál is köz-
vetlenül fordul a közönséghez, amint ez a leg-
utóbb a Németbirodalomban is történt. A ki-
bocsátás összege a nyilvános aláírás eredménye
alapján fog megállapítást nyerni.

Az aláírás egy hét leforgása után veszi
kezdését és 1915 október 18-tól november 17-ig
bezárólag fog megtartatni. Aláírási helyekül
fognak szerepelni az összes állami pénztárak és
adóhivatalok, a postatakarékpénztár és közve-
títő helyei, valamint az összes számottevő hazai
pénzintézetek.

A kibocsátásra kerülő és hat százalékkal
kamatozó kölcsönkötvény aláírási ára minden
100 korona névértékért:

1. ha az aláíráskor az aláírt összeg egész
ellenértéke befizettetik:

a) 1915. évi október 30-ig bezárólag történő
aláírás esetén: 97 korona 10 fillér.

b) 1915. évi október 30-át követő időben
1915. évi november 17-ig bezárólag történő alá-
írás esetén: 97 korona 40 fillér,

2. ha pedig a részletekben történő fizetési
módozat vétetik igénybe, úgy az 1915. évi ok-
tóber 18-tól november 17-ig bezárólag terjedő
egész aláírási határidőben történő aláírásnál
változatlanul 98 korona. Ennél a hadikölcsönnél
is a legkisebb jegyezhető összeg 50 koronában
van megállapítva, hogy így a kölcsön jegyzése
a legszélesebb néprétegek részére is lehetővé
tétessék.

A harmadik hadikölcsön kötvényei — ép
úgy, mint az első és második hadikölcsön 6
százalékkal kamatozó kötvényei — zároltan is
jegyezhetőek lesznek és legkésőbb 1920 novem-
ber 1-én a kötvényen alapuló követelés, a nap-
tól számított egy évre névértékben leendő
visszafizetésre, felmondható. A magyar ki-
rályi kincstár köteles az ilyen felmondott
kötvényeket legkésőbb 1921. november 1-én
névértékben visszafizetni. Zárolásnak csak
1000 koronát meghaladó összegű jegyzés-
nél van helye, tehát itt a legkisebb jegyzés
1050 korona.

A kibocsátandó kötvényekre és pedig egy
a szabad, mint a zárolt darabokra, az Osztrák-
Magyar Bank és a magyar királyi Hadiköl-
csönpenztár a zálogkötvényeknek kézzel fogal-
lekötése mellett, a névérték 75 százalékaig, a
mindenkori hivatalos váltóleszámitolási kamat-
lábban, tehát jelenleg 5 százalékos kamattal mel-
lett nyújtanak kölcsönt. Ezek a kedvezmények
1917. évi december 31-ig maradnak érvényben.
A nevezett két intézet ugyancsak a minden-
kori hivatalos váltóleszámitolási kamatlábban
nyújt a náluk zálogul elfogadható értékpapi-
rokra kölcsönt, ha a felveendő összeg igazol-
tan a jelen felhívás alapján aláírt összegek be-
fizetésére szolgál. A meghosszabbított ily köl-

csönök a mérsékelt kamatláb kedvezményében 1917. december 31-ig szintén részesülnek. A fenti befizetési határidők miatt folyósított kölcsönök után, a fél kívánságára, a mindenkori hivatalos váltóleszámitolási kamatláb helyett, 1917 évi december 31-ig, évi 5 százalékos kamatláb biztosítottak.

Annyi előnyt rejt magában az új kölcsön, hogy arra jegyezni nemcsak hazafias kötelesség, hanem egyúttal nagyszerű tőkebefektetés is.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Kedd, 1915. évi október 12-én:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Van-e babája?

Böhözat.

Kezdete este 7/8 órakor.

Felolvasó szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Aradvármegye törvényhatósága és tisztikara mély megilletődéssel és a legbensőbb fájdalommal tudatja, hogy

monyorói báró Urbán Iván,

a Lipót rend lovagkeresztese, a szász királyi Albrecht rend első osztályú közép keresztjének a csillaggal tulajdonosa, Aradvármegye és Arad sz. kir. város főispánja,

folyó évi október hó 9-én elhunyt.

A megboldogult földi maradványai október hó 13-án d. u. 3 órakor fogtak Aradon a vármegyeházán a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni és az aradi felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni.

A gyászintenzitást október hó 14-én d. e. 10 órakor fog a főtisztelendő Minoritátrák aradi templomában a Mindenhatónak bemitatni.

Leiki nagysággal párosult szívósága, vas energiája és pihenést nem ismerő önzetlen munkássága vármegyei közéletünket számos jelentős alkotással ajándékozta meg, melyek dicső emlékét minden időben éremel maradandóbban hirdetni fogják.

Élete áldás volt a megyére, legyen áldott emléke!

Arad, 1915. évi október hó 10-én.

Az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak igazgatósága a legmélyebb gyászérzésével és őszinte nagy fájdalommal jelenti hogy

monyorói báró Urbán Iván úr

Arad sz. kir. város és Aradvármegye főispánja, a vasut egyik megalapítója és igazgatóságának annak megalakulása óta tagja, később alelnöke e hó 9-én elhunyt.

Fájdalmas a csapás, pótolhatatlan a veszteség, mely vasutjainkat érte, mert a megboldogult mindenkor meleg szeretettel, odaadással működött közre vasutunk felvirágoztatásán.

Emléke maradandó és szeretettel őrizett lesz minden időben.

Arad, 1915. október hó 11-én.

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság igazgatósága mély megilletődéssel és legbensőbb fájdalommal jelenti, hogy intézetünk egyik alapító tagja és fáradhatatlan tevékenységgel, odaadó buzgalommal működött felejtethetetlen elnöke

monyorói báró Urbán Iván

Aradvármegye és Arad sz. kir. város főispánja, a Lipót rend lovagkeresztese, a szász királyi Albrecht rend I. osztályú közép keresztjének a csillaggal tulajdonosa stb. stb. f. hó 9-én jobblétre szenderült.

A megboldogult hült tetemét e hó 13-án d. u. 3 órakor Aradon, a vármegyeházán fogtak a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és onnan a felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra helyezni.

Emlékét hálás kegyelettel fogjuk megőrizni!

Arad, 1915. október hó 10-én. 3970

Az Aradi Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága, felügyelő-bizottsága és tisztviselői kara mély fájdalommal és a legőszintébb gyászérzéssel tudatja, hogy az intézet érdemeiben gazdag, lelkes buzgalmu elnöke

monyorói báró Urbán Iván úr

a Lipót rend lovagkeresztese, a szász királyi Albrecht rend első osztályú közép keresztjének a csillaggal tulajdonosa, Aradvármegye és Arad sz. kir. város főispánja, folyó hó 9-én jobblétre szenderült.

A megboldogult hült tetemét folyó hó 13-án délután 3 órakor fogtak Aradon a vármegyeházán a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni és az aradi felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni.

Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

Arad, 1915. október hó 10-én. 3969

A Hungaria Aradi Pamutgyár r. t. igazgatósága, felügyelő-bizottsága és tisztviselői kara mély fájdalommal jelenti

méltóságos

monyorói báró Urbán Iván

Aradvármegye és Arad sz. kir. város főispánjának

elhunytát.

A megboldogult vállalatunk alapítása és fejlesztése körül mint annak fáradhatatlan buzgalommal működő igazgatósági tagja maradandó érdemeket szerzett és emlékét minden időkre hálás kegyelettel fogjuk megőrizni.

Arad, 1915. október 12-én. 3971

PRO PATRIA.

A cs. és kir. 33. gyalogezred tisztikara mély fájdalommal tudatja, hogy derek bajtársunk

Jakab Károly,

tart. zászlós az I. és II. oszt. ezüst és a bronz vitézségi érem tulajdonosa

I. évi július hó 27-én az északi harctéren szerzett súlyos sebe következtében f. évi augusztus hó 17-én a lomburgi tábori kórházban meghalt.

A kötelességtudó derek bajtárs emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni.

A cs. és kir. 33. gyalogezred tisztikara.

3979

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik drága jó gyermekünk

Kuszálík Józika

II. o. elemi iskolai tanuló

váratlan elhunytá alkalmával és tragikusan kiderült családfánk, jóságos és önfeláldozó férj és édesatyánk

Kuszálík József

fűszerüzem kereskedő

temetésén, a kettő nagy és mélytelen gyásunkban, részvétükkel és vigasztalással mélyen sebzett szívünkre enyhülést hozni igyekezték, megjelenésükkel és a ravatalra helyezett koszorúkkal fájdalmunkban osztoztak, fogadják ezuton hálás köszönetünket.

Bánattól elgyötört szívünk egész melegevel mondunk ezuton köszönetet a vagongyári tisztviselő uraknak és művezetői karnak, ugyszintén a Kossuth-egylet tagjainak, valamint összes ismerőseinknek és boldogult férjem üzletfeleinek a megpróbáltatás nehéz óráiban irányunkban tanúsított együttérző részvételük megnyilatkozásáért.

Egyben köszönetünket fejezzük ki Varga Imre temetkezési vállalatának is felejtethetetlen halottaink temetéseinek pontos és lelkiismeretes rendezéséért.

Arad, 1915. október hó 11-én. 17

Özv. Kuszálík Józsefné

szü. Görgényi Teréz és gyermekei.

Magyar Remekirókból.

Csárdában.

(Szabadon Császár Gergely után.)

Csaplórosné, egy kupa bort,
Ha van, a legjobb bakort.
Iszom világ bosszulára,
Szívem vigasztalására:

De Borsékit töltsön rája!

Kapható Aradon mindenütt.

8431

APOLLO SZÍNHÁZ.

Október hó 12-én kedden

A Nordisk Films. Comp. legújabb szenzációja:

A gavallér

dráma 3 felvonásban.

Főszerepben:

Waldemár Fylander.

Ezen film a budapesti Apollo színházzal egyidejűleg kerül Aradon bemutatásra.

Előadások 7/8, 1/8 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatélagosak. 1621

Kellermann: ALAGUT.

Uránia.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható. Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér. Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzandők. A legkisebb hirdetés 60 fillér. Az apróhirdetéseket előre fizetendők. A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ALKALMAZÁST KERES.

Fiatal

fűszer-vegyesszakmában jártas segéd, azonnali belépésre állást keres. Cím a kiadóhivatal. 8965

Egy jó családból való, urfi leány ki a háztartásban jártas, gyermekek mellé, vagy házikisasszonynak ajánlkozik. Cím Teleky-utca 8. sz. 8968

Magános nő

házvezetőnőnek ajánlkozik. Vidékre is elmegy. Cím: Deák Zsuzsanna. Dameter-u. 98. 8966

Fiatal

fűszerkereskedő segéd, október 15-iki belépésre állást keres. Cím a kiadóhivatal. 8967

Egy ügyes varrónő, ajánlkozik házakhoz. Cím Boros Béni-tér 4 sz. 8918

Német leány

házikisasszonynak, vagy gyermekek mellé ajánlkozik. Kral Karolina, Csernovits Péter-u. 24. 8974

Ovadékkal bíró

48 éves, hadmentes egyén raktárnoki, felügyelői, vagy ehhez hasonló állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 8948

ALKALMAZÁST NYER.

Irodista

gyakorlattal nagyobb irodába felvétetik. Ajánlatok „Állandó alkalmazás” alatt a lap kiadóhivatalába intézendők. 8952

Ügyes fiatal

fűszerkereskedő segéd azonnali belépésre kerestetik Pollák József fűszernagykereskedésében. 8951

Tanuló fiú

nyomdai géphez, ki a 14 éves, betöltötte és 6 osztálya van, heti fizetéssel felvétetik.

Azonnali belépésre

kerestetik aradi pénzügyvezető egy fiatalabb szorgalmas, megbízható irodaszojga, ki megfelelő kaucióval rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban. 8784

KIADÓ LAKÁS.

Egy lépcsőházi

különbejáratu, elegánsan butorozott utcai szoba, fürdőszoba használattal, azonnali kiadó. Csiky Gergely-utca 9. sz. 8980

Butorozott szoba

előszobával, két személy részére kiadó. Dobó-u. 4. 8978

Kiadó

egy teljesen különbejáratu utcai szoba, és egy kétszobás kényelmes udvari lakás, villanyvilágítással, november 1-re. Lakásnyilvántartási Iroda Deák F.-u. 8. 8976

Egy 2 és 3 szobás

I. em. utcai lakás kiadó. Bővebbet Kiss Ernő-u. 1. 8920

1 vagy 2 különbejáratu

utcai elegánsan butorozott szoba, villanyvilágítással, kiadó Erzsébetkörút 87. II. em. 15. 8919

Különbejáratu

esinosan butorozott szoba Apponyi-körút 1. I. em. alatt kiadó.

Magános intelligens nő

hivatalnoknőt keres lakótársul. Szent László-u. 8. 8956

Modern

négyszobos, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török L.-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

VÉTEL ÉS ELADÁS.

3300 db új szák

legjobb minőségű, gabona vagy lisztállításra alkalmas, egészben vagy részben is eladó: Eraun Mór-nál, Apponyi-ut 8. Telefon 104. 3900

Legjobb gyártmányu

15 soros vetőgép eladó, Messzer Árminnál, Paakota. 8964

Bicikli

használt jókarban lévő, megvételre kerestetik. Cím: Adler Hugó Iroda Weitzer János-u. 1. 8977

Veszek

ruaktól levett férfi ruhát, utazó városi bundát, valamint használt butorokat a legmagasabb árban. Bleier Ignác, Szent Pál utca 12. 8085

Elköltözés miatt

eladók: salon berendezés egészben és darabonként, egy bicikli, — teknők, dézsák, beírt üvegek, és egyéb háztartási dolgok — Megtekinthetők Deák Ferenc-utca 29. II. em. ajtó 11. délután 2-től 5 óráig. 3975

Divatalbum

már 1:50 fillérért kapható Kniszer I. és Társa Mánerva könyvkereskedésében, Dobó-u. 1. 807

Lack

1 pántos cipő párja K 8, bársony pántos K 8, cnetzo 1 pántos K 11, bársony fűzős regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, lack 1915. divat, 1/2, Tango K 10. Cipő Tőzsde, Apolló mozi mellett. 8405

Automobil

6 üléses üzemképes, ugyszintén két hajtókocsi, és egy landauer jutányosan eladó. Roth butorüzletében. Érdeklődés 1/2, 12 és 2 között. Asztalos Sándor-utca. 8658

Oszli Divat Album

1000 ábrával kor. 2:40 Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

Csemege szálló

eladás Háromy gazdaságnál Deák Ferenc-u. 8. 8818

Étburgonyát

waggon-tételben jutányosan eladó Bartha István terménykereskedő, Brassó. 3946

Citrom

olesőbb mint a placon, legfinomabb körtét, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 8785

KÜLÖNFÉLE.

A drága citromot

teljesen pótolja a Földes-féle Citrom szörp ebből 1—2 evőkanálnyi egy pohár vízre adja a legpompásabb limonádét. 1 kiló ára 2.20 fillér. Legfinomabb hegyi málnaszörp kilója 2.40. Földes K. gyógyszer-tár Deák Ferenc-utca, Hehs Vilmos gyógyszer-tára Batthyány-utca. 12

28579—1915.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a 112309—1915. V. a. sz. Belügy-ministeri körrendelet a viharágyuk használatát, és mozsárlövéseket betiltotta.

A mozsárlövések tilalma alól kivételeket az első fokú rendőrhatalóság csak különösen ügyeimre méltó esetekben engedélyezhet.

Arad, 1915. október 5.

Bittner
főkapitány h.

Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 6. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Kovács Soma és Társa, Arad.

Gép-, motor-, hengerkő-olajok napi áron készleten.

Ajánlok burgonyát

egészséges

nagyban és kicsinyben waggontételeként is a legolcsóbb napi árban. Ugyszintén naponta friss halat.

A n. 6. körönség szíves pártfogását kérve, tisztelettel

Luttwák József

Asztalos Sándor-u. 8. 221

Aranyat és

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becsereji; ugyszintén régiségeket vesz és elad

Losonczy Lajos

órás és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 964.

Nagyszerűen bevált a harcateren kőr-dőknél és általában mindenkinél mint legjobb

fájdalomcsillapító beforzós

meghűlés, rheuma, köszvény, influenza, torok-, mell- és hátfájás stb. esetekben

Dr. Richter-féle

Horgony-Liniment. capset compos.

Horgony-Pain-Expeller potleka

Üvege K — 80, 1:40, 8—

Kapható gyógyszerárakban vagy közvetlenül az „Arany-olcsósnak” címzett Dr. Richter-féle gyógyszer-tárban, Prága 1, Elisabethstr. 6.

Kapcsolati székhely.

8809

Vezérszerepet töltenek be
a világhírű

TURUL-CZIPŐK

“TURUL”
CZIPŐGYÁR RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG • TEMESVÁR

A monarchia legna-
gyobb cipőgyára.

130 saját fióktelep.
900.000 pár évi gyártás.
1200 munkás és alkalmazott.

Fiókraktár:

Arad,
Minorita-palota.

Ajánlunk
elsőrendű

Petrozsényi
kőszület,

kitűnő minőségű

Farkasvölgyi
kőszület,

akna, dió, kocka és darabos oss-
tályozásban

Boros Bani-tér 2. sz. telepükről
házhoz szállítva,
valamint egész waggonrakományban
bármely vasút állomásra.
Legelősebb árajánlattal készség-
gel szolgálunk.

Kneffel Károly és Fia

kőszén és kőszén nagykereskedése
Arad. Városi és megyei telefon 139. sz.

Vásár állás 2. sz.

a Honvédhuszár-laktanya mellett

a városi nagy
vendéglő

ovadék mellett

elszámolásra

azonnal átadó.

Bővebbet

Reusz Sándor

sörraktárban

Boros Bani-tér 5. sz.

**Segéd-
molnárokat**
azonnali belépésre
felveszünk.

Háromalmási Műmalom
Részvénytársaság, Három-
almás. 3934

Cognac,
Likőrök,
Szilvorium,
Törkölypálinka,

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinkaraktár,
Lloyd-palota. 859

A Mezőhegyesi Cukorgyár Igazgatósága

gőzekét

keres megvétel céljából.

Az ekének előbb 600—1000 kat. hold területen bér-
szántást kell végeznie. Megfelelés esetén megin-
dulnak a vétel iránti tárgyalások.

URÁNIA

Kedden

Szenzációs bűnügyi dráma:

A rejtélyes koporsó

Dráma 5 részben.

8211

Moosorán Mihály

elsőrendű cipészete

Arad, Hunyadi-utca 3. sz.

Készít mindennemű úri-, női- és
gyermek-cipőket, jutányos áron.
Javítások gyorsan és pontosan
eszközöltetnek. 8747

Uj üzlet. Ertesítés.

Van szerencsém a n. 6.
közönség b. tudomására
adni, hogy Aradon, An-
drassy-tér 8. sz. alatt (Mi-
norita templommal szem-
ben) egy a mai kor igé-
nyeknek megfelelő élelmi-
szer, csemege, gyümölcs és
vágott baromfi üzletet nyi-
tottam. Sült baromfi este
6 órától kapható. Az üzlet
nyitva reggel 7 órától este
9 óráig. A t. közönség
szíves pártfogását kéri
a tulajdonos.

Költözők

figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József

villanyszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.